

**NINA PAPI
A DANIEL**
**Na Vuresi Makaliana Na
Omea Ara Totu Tana Papi
Iani**

Nina papi **A Daniel** ara marea tana tagu kalina igira na Tsiu ara rota loki sosongo i vavana nina tagao kesa na taovia tsapakae ponotoba. Aia na tinoni e marea na papi iani e gini aqo visana na tutugunu ma na omea e reigira tana bolebole, gana ke kakaisiginia niqira tutuni laka God sauba ke tsogori pukalia na taovia tsapakae seko ia, me ke turuvagini kaegira tugua nina tinoni segeni.

Ma na papi iani e tavota ruka tana butona:

- 1) Lova 1—6: Na turupatu tana rongona a Daniel kolugira visana gana duli ara totu tsinogo. Igira ara vataraginikakaia niqira tutuni konina God mara rongomangana, mara gini tangomana na tuliusiaqira gaqira gala.
- 2) Lova 7—12: Na omea a Daniel e morosigira tana bolebole tana tagu kalina igira gaqira taovia tsapakae na ponotoba ni Babilon mi Persia ara susuliga sosongo, me varangi nogo kara sugutiligigira nina tinoni God. Mi tana bolebole nogo girani aia God e sauvulagi vania a Daniel laka God nogo sauba ke sangagira nina tinoni, me ke tsogori pukalia na susuligana na taovia tsapakae

ponotoba, me ke naua migira nina tinoni
kara gini tangomana tugua.

Na Omea Ara Totu Tana Papi Iani

A Daniel migira gana duli 1:1-6:28

Nina bolebole a Daniel 7:1-11:45

a. Tugira vati na omea tuavati atsi 7:1-28

b. Na sipi mane ma na naniqoti 8:1-9:27

c. Na mane adiqoko ni baragata 10:1-11:45

d. Na omea kara laba tana susuina na tagu
12:1-13

NA TURUPATU TANA RONGONA A DANIEL MI TUGIRA GANA DULI (1:1-6:28)

*Igira na Mane Ara Aqo Tana Valena a
Nebukadnesar*

¹ Tana tolunina ngalitupa nina aqotagao a
Jehoiakim na taovia tsapakae tana Juda, maia
Nebukadnesar na taovia tsapakae ni Babilonia
migira nina mane vaumate ara baginia na ver-
abau ni Jerusalem mara tupolia.

² Ma God e tamivania a Nebukadnesar ke
tangolia a Jehoiakim kolugira goto danga na
tinoni ni Juda, me ke laugira goto visana na
vangana loki matena na Vale Tabu. Maia e
adivanogira i Babilonia, me ba mologira tana
voki gana na mololakâ omea e totu i laona na
valetabu nina god peropero.

³ Ma Nebukadnesar na taovia tsapakae e
ketsalia a Aspenas, aia gaqira taovia nina
mane sasanga, ke viligira kara visana na mane
vaolu tana vungu konina a Jehoiakim na taovia

tsapakae migira na vungu tangirongo tana Juda, igira aia e aditsekavanogira nogo i Babilonia.

⁴ Niqira aqo kara mane laka, me ke tau goto seko sa tabana koniqira, ma kara sasaga, me ke lakagana vanigira na lau sasani, gana ke gini ulagaqira na aqo tana valena na taovia tsapakae. Maia nogo a Aspenas ke sasanigira na tsokoana ma na mareana na goko ni Babilon.

⁵ Ma na taovia tsapakae e moloketsana goto laka ke pipi dani niqira aqo kara palaginigira na mutsa ma na inu atsa kolugira igira ara sanga totu i laona na valena na taovia tsapakae. Mi murina ke tolu na ngalitupa tana sasani vaga ia, ma niqira aqo ti kara ba laba i matana na taovia tsapakae.

⁶ Mi laoqira igira aia e viligira ara tu totu tugira a Daniel, ma Hanania, ma Misael, ma Asaria. Tugira sui ara tu talumai tana puku konina a Juda.

⁷ Maia gaqira taovia na mane sasanga e molo tu soaqira vaolu me soaginitugira: a Beltesasar, ma Sadrak, ma Mesak, ma Abednego.

⁸ Ma Daniel e pada segenina i tobana laka ke tau gini kaulinaqu tana vovorona na lotu tana ganiana na mutsa ma na inuviana na uaeni i laona na valena na taovia tsapakae. Maia e tû me nongia a Aspenas ke sangâ.

⁹ Ma God e naua ma Aspenas e galuvea a Daniel me ngaoa ke sangâ.

¹⁰ Maia Aspenas e mataguni sosongolia moa na taovia tsapakae, te e tsarivania a Daniel, "Na taovia tsapakae segeni nogo e pedea na mutsa gua ko gania, ma na inu gua ko inuvia. Me

ti vaga aia ke reia laka na konimu igoe e tau susuliga vaga igira na mane vaolu tavosi, me sauba nomoa ke labumatesiau inau.”

¹¹ Mi tana ma Daniel e tû me ba reia na mane matali aia Aspenas e mologinia ke reitutugua kolutugira gana duli.

¹² Me tsarivania, “Ko tovo tugami i laona ke sangavulu na dani. Ko palaginitugami moa na kusa kami tu gania, ma na ko lê moa kami tu inuvia.

¹³ Mi murina ke sangavulu na dani, migoe ko morosigira na mane vaolu tavosi igira ara sanga mutsa ma na inu i valena na taovia tsapakae, mo ko morositugami goto tugami, mi tana ti ko reigadovia ti e susuliga dou tu konimami tugami atsa kolugira igira na tavosina se tagara. Mi muri ti ko pede vanitugami na omea gua moa o padâ.”

¹⁴ Ma na mane matali ia e tabea laka ke molo-vanitugira kara tu tovoa i laona ke sangavulu na dani.

¹⁵ Mi kalina e putsu nogo sangavulu na dani, ma tu koniqira tugira ara tu susuliga liusigira bâ na koniqira igira sui ara mutsamutsa i laona na valena na taovia tsapakae.

¹⁶ Bâ, me tuturiga tana tagu ia, ma na mane matali e tamivanitugira babâ moa kara tu gania na kusa lê na oline na mutsa e saua na taovia tsapakae.

¹⁷ God e sauvanitugira na mane vaolu tugirani na sasaga loki gana na tsoko gadoviana na mamare ma na padagadovi omea levo. Me pabovanigotoa a Daniel na sasaga gana ke gini tangomana na nusirongoqira na moro ma na bolebole.

¹⁸ Mi tana susuina na tolunina ngalitupa vaga e titinogoa na taovia tsapakae, maia Aspenas e adivanogira sui na mane vaolu i konina a Nebukadnesar.

¹⁹ Ma na taovia tsapakae e goko kolugira sui, me rongomingaoa bâ tu niqira tugugoko tugira a Daniel, ma Hanania, ma Misael, ma Asaria, liusigira sui na mane vaolu tavosi. Me vaga ia, ma na taovia tsapakae e molotugira kara tu sanga aqo tana valena segeni nogo ia.

²⁰ Me atsa moa ti na vatana na veisua koegua moa na taovia tsapakae ke veisuagira, mi tugira vati ara tu dona dou bâ sangavulu kalina liusigira sui na tinoni ara dona na katevulagiana na omea e tau vati laba, se na basutidao, ara totu tana Babilonia popono.

²¹ Maia Daniel e totu tana aqo i laona na valena na taovia tsapakae poi tsau kalina a Sirus na taovia tsapakae ni Persia e mai tangolia na Babilonia.

2

Nina Bolebole a Nebukadnesar

¹ Mi tana rukanina ngalitupa e taovia tsapakae a Nebukadnesar, maia e bolea kesa na bolebole. E gini pono sosongo na tobana me tau tango mana ke maturu.

² Maia e tû me mologoko bâ vanigira na tinoni ara dona na katevulagiana na omea e tau vati laba, migira ara basutidao, migira ara dona na solopoke ma na tatada, kara mailaba i konina ma kara nusirongona vania nina bolebole. Mi kalina igira ara mai tû i matana na taovia tsapakae,

³ maia e tsarivanigira, “E gini pono sosongo na tobaqu na padaana kesa na omea au bolea, mau ngaoa kau donaginia nagua na rongona.”

⁴ Migira ara gokovisu vania na taovia tsapakae tana goko ni Aram mara tsaria, “!Ko mauri oka igoe na taovia tsapakae! Ko tsarivulagi vanigami nimu bolebole, migami nogo sauba kami nusirongona vanigo.”

⁵ Ma na taovia tsapakae e tsarivanigira, “Au padakuti matena nogo laka nimui aqo nogo igamu ti kamu tsarivulagia vaniau na omea au bolea, mi muri ma kamu nusirongona goto vaniau. Me ti vaga kamu tau tangomana, me sauba kau ketsaligira niqū mane vaumate kara sasivotagamu, ma kara vui pukaligira na valemui.

⁶ Me ti vaga kamu tangomana na tsarivulgiana na omea inau au bolea ma kamu nusirongona, minau sauba kau saua vanigamu na peluna, ma kau naua me ke tangi loki na soamui. Bâ, mi kalina ia, igamu kamu tsarivulagi vaniau na omea au bolea ma nagua na rongona.”

⁷ Migira ara gokovisu tugua vania na taovia tsapakae mara tsaria, “Ti vaga igoe taovia ko tsarivanigami moa na omea igoe o bolea, migami sauba kami nusirongona rago vanigo.”

⁸ Ma na taovia tsapakae e tsaria, “!Inau au reigadovinogoa nimui omeomea igamu! Amu malabulesiau moa inau, rongona amu rongomia au tsarinogoa laka au padakuti matena laka sauba

⁹ kau sauvanigamu sui kesa atsa na kede ti vaga kamu tau tsarivulagi vaniau na omea au

bolea. Igamu amu vaitabegi nogo i laomui segeni gana kamu perobulesiau babâ moa, mamu padâ laka inau sauba kau olia niqû papada. Me tagara. Kamu tsarivulagi vaniau moa na omea au bolea inau, mi tana ti kau donaginia ti kamu tangomana goto na nusirongona vaniaqu.”

¹⁰ Migira na mane sauparovata ara gokovisu mara tsaria, “E tagara goto sa tinoni i laona na barangengo popono tangomana ke tsarivanigo igoe taovia na omea o ngaoa ko donaginia. E tagara goto sa taovia tsapakae, atsa moa ti aia e loki liuliu bâ me susuliga sosongo, ke nongia na omea vaga ia i koniqira na tinoni ara dona na katevulagiana na omea e tau vati laba, migira ara basutidao, migira ara dona na solopoke ma na tatada.

¹¹ Ma na omea vaga igoe taovia o nongia i konimami igami e kakai sosongo me tau goto tangomana sa tinoni ke naua vanigo, migira segenina lelê moa na god, mara tau dona na mauri i laoqira na tinoni lê.”

¹² Mi kalina na taovia tsapakae e rongomi vaganana ia, me gini momosa loki tobana, me moloketsa vanigira nina mane vaumate kara matesigira sui lakalaka na mane sauparovata tana Babilon.

¹³ Mara ba lavetugira goto a Daniel ma gana duli gana kara labumatesitugira.

God e Sauvulagi Vania a Daniel Na Rongona na Bolebole Ia

¹⁴ Ma Ariok, aia gaqira taovia igira nina mane matali na taovia tsapakae, e aligiri saviliu na manaliana na ketsana na labumate. Te e tû a

Daniel me ba laba konina a Ariok. E vili votagira dou nina tsaqina goko,

¹⁵ me veisuâ, “?Rongona gua ti na taovia tsapakae e moloa na ketsa seko sosongo vaga ia?” Mi tana ma Ariok e turupatuna vania a Daniel na omea e laba.

¹⁶ Me tû a Daniel me vano tsaku i konina na taovia tsapakae me ba nongia laka ke molo tagu vania, gana ke gini tangomana na vuresi vaniana na rongona nina bolebole.

¹⁷ Mi muri ma Daniel e visutugua i valena me ba turupatu vanitugira gana duli a Hanania, ma Misael, ma Asaria, na omea e laba.

¹⁸ Maia e tsarivanitugira kara tu nonginongi kakai vania na God ni baragata gana ke galuve-tugira, ma kara tu nongigotoa ke vuresi makali vanitugira na omea ara totu popoi tana bolebole ia, ma kara gini tau labumatesitugira sai kolugira igira na mane sauparovata tavosi tana Babilon.

¹⁹ Mi tana bongi nogo ia ma God e sauvulagi vania a Daniel tana moro na omea ara totu popoi tana bolebole ia, maia e tsonikaea na God ni baragata me tsarivaganana iani:

²⁰ “!God e sasaga loki me susuliga sosongo! Ka tsonikaea na dani ma na dani.

²¹ Aia nogo e tagaovia na taguna na usa ma na aso.

Maia moa e dona ke molokaea kesa ke taovia tsapakae, me dona goto ke molotsunâ tania nina aqo.

Aia segeni moa e sau na sasaga loki ma na padagadovi omea.

²² Maia goto e saulabatigira na omea utugana ma na omea ara totu popoi.

Maia e donaginigira sui na omea ara totu popoi
i laona na rodo,
maia segeni moa e polia na marara.

²³ Inau au tsonikaego mau soadougo igoe niqira
God na mumuamami.

Migoe nogo o sauvaniau na sasaga loki ma na
susuliga;

mo rongominogoa niq nonginongi,

mo gini sauvulagi vanitugami na omea kami tu
ba tsarivania na taovia tsapakae.”

*A Daniel e Nusirongona Nina Bolebole na
Taovia Tsapakae*

²⁴ Mi tana, ma Daniel e visitugua i konina
a Ariok, aia nogo na mane na taovia tsapakae
e ketsaliginia ke labumatesigira sui nina mane
sauparovata. Me tsarivania, “Ko laka mavi na
labumatesiaqira. Ko adiau bâ talu inau i konina
na taovia tsapakae, minau sauba kau nusivania
na rongona nina bolebole.”

²⁵ Maia Ariok e adivanotsakua a Daniel i
matana a Nebukadnesar na taovia tsapakae me
tsarivania, “Inau au ba tsodovulagia kesa vi-
daqira na Tsiu igira na tsinogo, aia tangomana ke
nusirongona vanigo nimu bolebole igoe taovia.”

²⁶ Ma na taovia tsapakae e veisuâ a Daniel, aia
ara soaginigotoa a Beltesasar, “?Laka tangomana
vanigo igoe ko tsarivulagia na omea au bolea mo
ko nusirongona vaniau?”

²⁷ Ma Daniel e gokovisu me tsaria, “Taovia,
e tagara goto sa mane tatada, se sa mane
basutidao, se sa mane e dona na katevulagiana
na omea e tau vati laba, se kesa e dona na

basuaqira na veitugu, tangomana ke tsarivanigo na omea iani.

²⁸ Me totu i baragata kesa na God, maia moa e dona na sauvulagiana na omea ara totu popoi. Maia nogo e sauvulagi vanigo igoe taovia na omea sauba ke laba tana tagu ke mai. Mi kalina nogo ia sauba inau kau tsarivulagi vanigo na omea igoe o reia tana bolebole kalina o maturu.

²⁹ “Kalina igoe taovia o mamaturu moa, mo reia tana bolebole na omea sauba ke laba tana tagu ke mai; ma God, aia moa e dona na saulabatiana na omea ara totu popoi, aia nogo e sauvulagi vanigo tana maturu na omea sauba ke laba.

³⁰ Eo, ma God e vuresi makali vaniau nogo na omea ara totu popoi, me tau tana rongona laka inau au sasaga loki liusigira bâ na tinoni tavosi, mi tana rongona moa igoe taovia ko gini donaginia na rongona na omea o bolea mo ko padagadovigira na papada ara datomai i tobamu.

³¹ “Taovia, i laona nimu bolebole igoe o reia kesa na titinoni loki sosongo e totu i matamu, me maka me marara, me mamataguniga sosongo na reiana.

³² Na lovana ara aqosiginia na qolumila laka saikesa; ma na aseasena kolu limana ara aqosiginia na siliva; ma na tapalamila ara aqosiginia na tobana ma na bunguna;

³³ mi kaira na tuana ara aqosiginia na tapalalaka, me kesa turina na perana tuana ara aqosiginigotoa na tapalalaka, ma na turina ara aqosiginia na kao tsitsi.

³⁴ Mi kalina igoe o momorosia moa, me kesa na

vatu loki e tavongani tapiu lê tania na maragova me tau goto pelea ke kesa, me ba gadovia na perana tuana na titinoni ia i tana ara aqosiginia na tapalalaka ma na kao tsitsi, me rutukaira.

³⁵ Mi tana tagu tsotsodo ia, migira sui na tapalalaka, ma na kao tsitsi, ma na tapalamila, ma na siliva, ma na qolumila ara viri tarutu sui, mara lia vaga moa na papasa tana nauna na mani dudusi uiti tana tagu na papara. Ma na bisi e puasalagira sui, me tau goto totuvisu sa papadana. Ma na vatu aia e lokiloki babâ me lia kesa na vungavunga e tsavu poponoa na barangengo.

³⁶ “Aia nogo e vaga na omea igoe o morosia tana bolebole. Mi kalina ia taovia, inau sauba kau nusirongona vanigo.

³⁷ Taovia, igoe nogo o loki liusigira na taovia tsapakae sui. Maia nogo na God ni baragata e molokaego igoe ko taovia tsapakae loki me tusuvanigo gamu susuliga, ma gamu tangirongo.

³⁸ Aia nogo e mologo igoe ko tagaovi kaputigira na tinoni sui lakalaka i laona na barangengo, mo ko tagaovi kaputigira sui goto na omea tuavati ma na manu. Migoe nogo o vaga na lova qolumila tana titinoni ia.

³⁹ Mi murimu igoe, me sauba ke tû kesa goto na taovia tsapakae, maia ke tau tagao susuliga vaga igoe, mi muri bâ, me sauba ke laba na tolunina taovia tsapakae, maia ke vaga na tapalamila, me sauba ke tagaovi kaputia na barangengo popono.

⁴⁰ Mi muri bâ goto, sauba ke mai na vatinina taovia tsapakae, maia sauba ke susuliga vaga moa na tapalalaka e dona ke rutugira me ke

bokugira na omea sui. Me vaga saikesa nogo na tapalalaka e dona ke rutugira na omea sui e gadovia, aia goto ke vaga na taovia tsapakae iani, sauba ke rutugira me ke rapasigira sui lakalaka na vera loki ara totu ida nogo.

⁴¹ Migoe o reigotoa laka na perana tuana ma na kakauna ara aqosiginigira na kao tsitsi na turina, ma na tapalalaka na turina. Ma na omea iani na papadana laka sauba ke tavota ruka na vera. Me atsa moa ke tavota ruka, me sauba ke susuliga nomoa rongona na tapalalaka e lalokolua na kao tsitsi.

⁴² Migira na kakauna ara aqosiginigira na tapalalaka na turina ma na kao tsitsi na turina, aia na papadana laka kesa turina na vera ia sauba ke susuliga, ma na turina sauba ke maluku lê.

⁴³ Migoe o reigotoa laka na tapalalaka e lalokolua na kao tsitsi. Maia na papadana laka igira na tagaovera sauba kara tovoa na raqasaiqira tugua na tinoni tana tauga, me utu nomoa kara tangomana, vaga nogo na tapalalaka e tau tangomana ke lalo dou kolua na kao tsitsi lê.

⁴⁴ “Mi tana niqira tagu na taovia tsapakae girani, maia na God ni baragata sauba ke vaturikaea kesa na verana pukuga, ma na vera iani sauba e utu goto ke taveo. Me tau tangomana kara tuliusia se kara toroutsania, maia moa sauba ke toroutsanigira saikesa pipi sui na vera tavosi, mi muri maia ke totu saviliu na dani ma na dani.

⁴⁵ Migoe o morosigotoa e koegua kesa na vatu e tavongani tapiu lê tania na maragova me tau

goto pelea ke kesa, me ba gadovia na titinoni ara aqosiginia na tapalalaka ma na tapalamila, ma na kao tsitsi, ma na siliva, ma na qolumila. Tana omea vaga iani God e gini saulabati vanigo igoe taovia na omea sauba ke laba tana tagu ke mai. Iani nogoria e vaga na lakana manana na omea igoe o reia tana bolebole mau nusivanigo nogo na rongona laka.”

Na Taovia Tsapakae e Molokaea A Daniel

⁴⁶ Mi tana ma Nebukadnesar e tsuporu tsuna tana kao, me ketsaligira nina tinoni kara savori-kodoputsa vania a Daniel ma kara kodoa na bulunagai uruuru i matana.

⁴⁷ Ma na taovia tsapakae e tsaria, “Nimu God igoe aia segeni moa e loki tsapakae liusigira sui lakalaka na god tavosi, me taovia kaputigira na taovia tsapakae sui, maia moa e dona ke sauvulugia na omea ara totu popoi. Minau au donaginia laka e mana na omea iani rongona igoe segeni moa o tangomana na vuresi makaliana vaniau na omea ara totu popoi tana niqu bolebole.”

⁴⁸ Mi muri, maia e sauvania a Daniel danga na vangalaka loki, me molokaea me lia na taovia tagao tana butona momoru popono ni Babilon, me ida vanigira sui nina mane sauparovata na taovia tsapakae.

⁴⁹ Ma Daniel e nongia na taovia tsapakae ke molotugira a Sadrak, ma Mesak, ma Abednego kara tu reitutugua na aqo i laona na butona momoru ni Babilon, ma na taovia tsapakae e tabedoua. Maia Daniel e totuvisu moa i laona na valena na taovia tsapakae.

3

A Nebukadnesar e Ketsaligira Na Tinoni Sui Kara Samasama Vania na Titinoni Qolumila

¹ Maia Nebukadnesar e raigira kara aqosivania kesa na titinoni qolumila, ke sangava sangavulu ruka na datona, me ke varangisia sangava kesa tabailima na taliguna, ma kara vaturikaea tana poiatsa i Dura tana butona momoru ni Babilon.

² Mi muri, ma na taovia tsapakae e moloketsa vanigira pipi sui nina mane sasanga kara saimai, igira sui na tinoni lokiloki, ma na taovia tagao butona momoru ma na rukanina i vavana, migira ara reitutugu qolo, ma na manepede, migira sui goto na mane sasanga tavosi pipi tana butona momoru; ma kara sanga na tabuana na titinoni aia Nebukadnesar na taovia tsapakae e vaturikaea.

³ Mi kalina igira sui ara saimai nogo gana na tabuana na titinoni ia mara tutû nogo i matana,

⁴ me tû kesa na mane aia e goko tana asana na taovia tsapakae me gudato me tsaria, “!Kamu rorongongo igamu sui na puku, ma na mamatana tinoni, ma na vatana sui na goko!

⁵ Sauba kamu rongomia ke tatangi na tavuli, ma na tuqulu, ma na uete, ma na itai tatangi, migira sui goto pipi vatana na vangana na sinagi. Mi kalina tsotsodo kamu rongomia ke tuturiga na tatangi na omea girani, ma nimui aqo kamu tsuporu tsuna sui ma kamu samasama vania na titinoni qolumila aia Nebukadnesar na taovia tsapakae e vaturikaea.

⁶ !Masei moa ti ke tau tsuporu tsuna me ke samasama vania sauba nomoa kara tsonisage saviliua i laona na umu romaroma!"

⁷ Bâ, mi kalina tsotsodo ara rongomia ara tangi na omea girani, migira sui na puku, ma na mamatana tinoni, ma na vatana sui na goko, ara tsuporu tsuna mara samasama vania na titinoni qolumila aia Nebukadnesar na taovia tsapakae e vaturikaea.

Ara Tatamanga Gaqira na Tsiu

⁸ Mi tana tagu nogo ia mara visana na tinoni ni Babilonia ara mai tatamanga gaqira na Tsiu i konina a Nebukadnesar na taovia tsapakae.

⁹ Mara tsarivania, "!"Ko mauri oka goe nimami taovia tsapakae!

¹⁰ Igoe nogo taovia o moloketsana laka kalina tsotsodo ke tuturiga na tatangi na itai tatangi, ma niqira aqo pipi sui na tinoni kara tsuporu tsuna ma kara samasama vania na titinoni qolumila ia,

¹¹ me ti vaga aseï ke tau tsuporu tsuna me ke samasama vania, maia sauba kara tsonisagea i laona na umu romaroma.

¹² Mara tu tolu na Tsiu tugira nogo a Sadrak, ma Mesak, ma Abednego o vilitugira kara tu reitutugua na butona momoru ni Babilon ara tu petsakoe mara tu tau muria nimu ketsa goe taovia. Ara tu sove saikesa na samasama vaniana nimu god, se na tsuporu vaniana na titinonina goe o vaturikaenogoa."

¹³ Mi kalina na taovia tsapakae e rongomi vaganana ia, maia e novo me gini momosa loki na tobana me moloketsana kara adimaitugira i matana.

14 Maia e tû me veisuatugira, “?A Sadrak, ma Mesak, ma Abednego, laka e mana nomoa amu tu sove na samasama vaniana niqu god, ma na tsuporu tsuna i matana na titinonina qolumila inau au vaturikaenogoa?

15 Mi kalina ia, tana tagu tsotsodo ti kamu tu rongomia ke tangi na tavuli, ma na tuqulu, ma na uete, migira sui na vatana na vangana na sinagi, kamu tu tsuporu tsuna ma kamu tu samasama vania na titinoni ia. Me ti vaga kamu tu tau nau-vaganana ia, minau sauba kau tsonisagetugamu saviliu i laona na umu romaroma. ?Laka amu tu padâ tugamu e tangomana sa god tavosi ke maurisitugamu?”

16 Mi tugira a Sadrak, ma Mesak, ma Abednego, ara tu gokovisu mara tu tsarivania, “Taovia, sauba e utu kami tu tovoa na isutugumami segeni.

17 Me ti vaga na God aia ami tu aqovania tugami ke tangomana na maurisitugami tania na umu romaroma me tanigotoa na susuligamu igoe, maia nogo sauba ke naua.

18 Me atsa moa ti aia ke tau maurisitugami mo ko dona dou nomoa igoe taovia laka sauba kami tu tau goto samasama vania nimu god, me utu goto kami tu tsuporu tsuna vania na titinonina qolumila igoe o vaturikaea.”

Ara Pedetugira Kara Tu Mate

19 Mi kalina a Nebukadnesar e rongomi vaganana ia me galisi sosongolia, me gini tsitsi na matana tana nina kore vanitugira a Sadrak, ma Mesak, ma Abednego. Maia e tû me ketsaligira

nina tinoni kara pabo lakena na umu me ke vitu kalina ke papara liusinogoa na paparana tana idana.

²⁰ Me ketsaligira igira na mane susuliga liuliu bâ i laogira nina mane vaumate kara soritugira ma kara tsonisagetugira i laona na umu romaroma.

²¹ Mara soritugira kolua tu poloqira sagesage katsi ara tu sagelia ma tu gaqira kepi, mara tsonitugira i laona na umu romaroma.

²² Mi tana rongona nogo na taovia tsapakae e raigira kakai kara pabo lakena na umu me ke papara liuliu bâ, te na lapina lake e ganigira na mane matali ara tsonisagetugira na mane na Tsiu i laona na umu.

²³ Mi tugira a Sadrak, ma Mesak, ma Abednego, ara tu puka bâ i levugana patupatu na lake romaroma me totu moa tu koniqira na itai ara soriginitugira.

²⁴ Ma Nebukadnesar e totu moa tana me momoro. Maia e tavongani novo loki, me tsaku e tsipu dato, me veisuagira nina mane sasanga, “?Laka igita a tau soritugira, ma tau tsonisagetugira tolu na mane i laona na umu romaroma?”

Migira ara gokovisu mara tsaria, “Eo, taovia, ara tu tolu na mane.”

²⁵ Maia e veisuagira goto, “?Me vaga ia, ma na rongona gua ti au reitugira ara tu vati na mane ara tu liu bamai i laona na lake ia? Me tagara goto sa sosori tu koniqira, me tau goto ganitugira na lake. Ma na vatinina tu vidaqira e rerei vaga moa na angelo.”

Ara Nusiletugira Mara Molokaetugira

²⁶ Mi tana me tû a Nebukadnesar me bâ tana matsapana na umu romaroma me soatugira, “! Tugamu a Sadrak, ma Mesak, ma Abednego! ! I tugamu nina maneaqo na God Loki Tsapakae, kamu tu rutsumai!” Mi tugira ara tu rutsuligi saviliu tania na umu ia.

²⁷ Migira sui na tinoni lokiloki, ma na taovia tagao butona momoru ma niqira sasanga, migira goto nina mane sasanga tavosi na taovia tsapakae, ara saimai gana kara morositugira na mane tugirani e tau saikesa ganitugira na lake. Me tau goto gorâ tu ivuqira, se ke gania tu poloqira, me tau lelê goto sigini na pungu na lake i tu koniqira.

²⁸ Ma na taovia tsapakae e tsaria, “! Ka tsonikaea tu niqira God a Sadrak, ma Mesak, ma Abednego! Aia nogo e molomaia kesa nina angelo ke laumaurisitugira na mane tugirani ara tu aqovania mara tu norua. Ara tu petsakoe vaniau mara tu sove na muriana niqû ketsa au moloa, mara tu bisâ tu mauriqira mara tu sove na tsuporu tsuna ma na samasama vaniana sa god tavosi, maia lelê moa tu niqira God.

²⁹ “Mi kalina nogo ia inau au moloketsana laka ti vaga ke kesa i laona sa puku, se sa mamatana tinoni, se sa vatana goko, ke tsonia sa goko peapea ke kalea tu niqira God a Sadrak, ma Mesak, ma Abednego, maia sauba kara sasivotâ ma kara vui pukalia na valena. Rongona e tagara goto sa god ke dona na laumaurisi tinoni vaga tu niqira God tugira.”

³⁰ Ma na taovia tsapakae e molokaetugira a Sadrak, ma Mesak, ma Abednego, tana aqo loki i laona na butona momoru ni Babilon, liusia bâ tana idana.

4

Na Rukanina Nina Bolebole A Nebukadnesar

¹ A Nebukadnesar na taovia tsapakae e mologoko bâ vanigira na tinoni sui pipi tana puku, ma na mamatana tinoni, ma na vatana na goko, i laona na barangengo popono me tsaria: “!Na rago ke totu i konimui!

² Kamu rongomi vatavidoua na turupatuna na omea ganataga ma na valatsatsa aia na God Loki Tsapakae e sauvulaginogoa vaniau inau.

³ “!Ara loki sosongo bâ na omea ganataga God e saunogoa vanigita!

!Ara susuliga sosongo na valatsatsa aia e naugira! God aia sauba ke taovia tsapakae na dani ma na dani, me ke tagao pipi tana tagu sui.

⁴ “Inau au totu dou sosongo i laona na valequ, mau gini mage sosongo na reiana na omea danga au tamanina.

⁵ Me kesa tana bongi minau au bolea kesa na omea mamataguga loki sosongo.

⁶ Mau moloketsana kara saimai i mataqu pipi sui niqu mane sauparovata i laona na Babilon, ma kara votarongona vaniau niqu bolebole.

⁷ Mi tana migira sui ara dona na katevulagiana na omea e tau vati laba, migira ara basutidao, ma na tatada, ara laba i mataqu, minau au turupatuna vanigira niqu bolebole, migira ara tau saikesa tangomana na votarongona vaniaqu.

⁸ Mi muri me sagemai a Daniel, aia au tangomalavuginia a Beltesaser na soana niqū god. Maia nina Tarunga na God Tabu e totuvinogoa a Daniel, minau au turupatuna vania na omea au morosia tana bolebole. Mau tsarivaganana iani vania:

⁹ A Beltesasar, igoe gaqira taovia igira ara dona na katevulagiana na omea e tau vati laba, inau au donanogoa laka nina Tarunga na God Tabu e totuvigo, me laka igoe o padagadovigira sui na omea ara totu popoi. Iani nogo e vaga na omea au reia tana bolebole. Mau ngaoa igoe ko votarongona vaniau.

¹⁰ “Kalina inau au mamaturu moa, mau morosia kesa na gai loki sosongo aia e tū i levugana na barangengo.

¹¹ Ma na gai ia e dadato katsi babâ moa poi e ba tsau tana masaoka, me tangomana kara morosia pipi tinoni tana barangengo popono.

¹² Ara rerei dou sosongo na rauna, mara danga sosongo na vuana me tugua ke masulia na barangengo popono. Migira na omea tuavati atsi ara totu raviravi tana auauna, ma na manu ara logo binuqira tana arana, me pipi moa vatana na omea mamauri ara sanga na ganiana na vuana.

¹³ “Mi kalina au papadâ moa na omea au morosia, mau reigotoa kesa na angelo vangatao e tsunamai talu i baragata.

¹⁴ Maia e gu loki me tsaria, ‘Kamu kavitsunâ na gai ia ma kamu lavasuligigira na arana; kamu tsapiligigira na rauna ma kamu rasavagini bamaigira na vuana. Kamu tsialigigira na omea

tuavati ara totu raviravi i vavana, ma na manu ara logo binuqira tana arana.

¹⁵ Ma kamu moloa na tuturina lê moa ke tutû tana kao, ma kamu soriginia na itai tapalalaka ma na itai tapalamila ke polia na pukuna.

“ ‘Ma kamu moloa ke totu tana poina i laona na buruburu. Kamu molovania na kolobu ke porisia, maia ke sanga totu kolugira na omea tuavati ma na omea tsukatsuka.

¹⁶ Mi laona ke vitu na ngalitupa sauba aia ke tau sasaga vaga na tinoni, me ke sasaga vaga moa na omea tuavati.

¹⁷ Iani nogo e vaga na omea ara pedea igira na angelo vangatao. Me vaga ia ma kamu tsarivulagi vanigira na tinoni pipi sui tana nauna kara donaginia laka na God Loki Tsapakae e susuliga bâ liusigira sui na taovia tsapakae ni barangengo, me tangomana ke tusua na susuligana vania aseï moa aia ke vilia, atsa moa ti na tinoni lê saikesa.’

¹⁸ “Iani nogo e vaga na omea inau a Nebukadnesar na taovia tsapakae au morosia tana bolebole. Mi kalina ia, igoe a Beltesasar, ko nusivaniau na rongona na bolebole ia. E tagara goto sa vidaqira niqû mane sauparovata tangomana ke nusirongona vaniau, migoe segeni moa e tangomana vanigo rongona nina Tarunga na God Tabu e totuvigo nogo.”

A Daniel e Votarongona na Bolebole

¹⁹ Mi kalina a Daniel, aia ara soaginigotoa a Beltesasar, e rongomi vaganana ia, maia e matagu loki sosongo me tau goto tangomana ke tsaria sa omea. Ma na taovia tsapakae e

tsarivania, “A Beltesasar, ko laka na tamivaniana na bolebole iani kolu rongona ke molo matagu vanigo.”

Ma Beltesasar e gokovisu me tsaria, “Taovia, inau au amesia laka na bolebole ia kolu rongona ke kalegira moa gamu gala, me tau igoe.

²⁰ Na gai ia e dato ao sosongo me tsau bâ tana masaoka, mara tangomana na tinoni sui tana barangengo na morosiana.

²¹ Ara rereidou sosongo na rauna, mara danga sosongo na vuana me tugua ke masulia na barangengo popono. Migira na omea tuavati atsi ara totu raviravi tana auauna, migira na manu ara logo binuqira tana arana.

²² “Taovia, igoe nogo na gai ia, e dato sosongo gamu tangirongo mo susuliga sosongo. Eo, gamu tangirongo e dato ao sosongo me ba tsau i gotu tana masaoka, mo susuliga kaputia na barangengo popono.

²³ Mi kalina igoe, taovia, o momoro bâ moa me kesa na angelo e tsunamai talu i baragata me tsaria, ‘Kamu kavitsunâ na gai ia ma kamu sekoli saikesalia, ma na tuturina lê moa ke tudato tana kao. Kamu soriginia na itai tapalalaka ma na itai tapalamila, ma kamu moloa ke tototu moa tana poina i laona na buruburu. Kamu molovania na kolobu ke porisia, me ke mauri i laoqira na omea tuavati i laona ke vitu na ngalitupa.’

²⁴ “Iani nogo e vaga na rongona nimu bolebole, taovia, miani na omea na God Loki Tsapakae e katevulagimaia laka sauba ke laba vanigo.

²⁵ Migoe sauba kara tsialigigo tania niqira saikolu na tinoni, mo ko ba totu kolugira na

omea tuavati atsi. Mi laona ke vitu na ngalitupa, sauba ko gani buruburu vaga moa na buluka ma na sipi, mo ko totubamai lê moa i taba me ke porisigo na kolobu. Mi muri moa ti igoe sauba ko reigadoviginia laka na God Loki Tsapakae aia segeni moa e susuliga kaputigira na veraqira pipi sui na taovia tsapakae tana barangengo, me laka tangomana ke tusua na susuligana vania aseï moa aia ke vilia.

²⁶ Igira na angelo ara ketsalia na tuturina na gai ia ke tutû moa tana kao. Miani nogo e vaga na rongona na omea ia, laka sauba ko lia tugua na taovia tsapakae kalina moa igoe ko reigadovia laka God segeni moa e tagaovi kaputia na barangengo popono.

²⁷ Bâ, mi kalina ia taovia, ko rongomia moa na omea inau kau tsarivanigo. Ko laka goto na nausasi, mo ko naua moa na omea e dou, mo ko galuvegira igira ara tau tamanina sa omea. Me ti vaga igoe ko nauvaganana ia me sauba ke dou tugua na maurimu.”

²⁸ Ma na omea sui girani ara laba manana vania moa a Nebukadnesar na taovia tsapakae.

²⁹ Mi murina lelê moa sangavulu ruka na vula, kalina aia e lela bamai i kelana na valena tana e atsa i Babilon,

³⁰ maia e tsaria, “!Alao, na vera loki sosongo nomoa na Babilon! Inau nogo au logoa ke lia niqû verabau pukuga gana kau sauvulagiginia na susuligaqu loki ma gaqu tangirongo vanigira na tinoni sui.”

³¹ Me tau vati goko sui aia, me tangilaba kesa na goko talu i baragata me tsaria, “!Igoe

a Nebukadnesar na taovia tsapakae ko rongomidoua na omea inau kau tsarivanigo! Kalina nogo ia inau au adiligi tanigo gamu susuliga tangirongo taovia.

³² Igira sauba kara tsialigigo igoe tania niqira saikolu na tinoni, mo ko ba totu kolugira na omea tuavati atsi, mo ko gani buruburu vaga moa na buluka i laona ke vitu na ngalitupa. Mi muri moa ti igoe sauba ko reigadoviginia laka na God Loki Tsapakae aia segeni moa e susuliga kaputigira pipi sui na veraqira na taovia tsapakae tana barangengo, me laka aia tangomana ke tusua na susuligana vania ase moa aia ke vilia.”

³³ Me tau oka ma na goko ia e mana nogo. Ara tsialigia a Nebukadnesar tania niqira saikolu na tinoni, maia e ba gani buruburu vaga moa na buluka. Ma na kolobu e porisia na konina, ma na ivuna e katsi vaga moa na ivuna na manuloki, ma na guguna ara vaga moa na guguna na manu.

A Nebukadnesar e Tsonikaea God

³⁴ Ma na taovia tsapakae e tsaria, “Mi kalina e putsu nogo vitu na ngalitupa, minau au tû mau morodato bâ tana masaoka, me tavongani visutugua na sasagaqu. Mau tsonikaea na God Loki Tsapakae, mau soalokia aia e mauri na dani ma na dani.

“Aia sauba ke tagao sailagi, ma na susuligana e utu goto ke sui na dani ma na dani.

³⁵ Aia e morosigira na tinoni i barangengo vaga moa ti na omea lê.

Migira sui na angelo i baragata ma na tinoni i barangengo

ara totu sui moa i vavana nina tagao aia.
Me tau goto tangomana ke kesa ke utusia nina
papada

se ke veisuâ tana rongona na omea aia e naua.

³⁶ “Mi kalina e visutugua na sasagaqu, me tangiloki tugua gaqu rongo, mau susuliga tugua na tagaoviana na vera i tana au tagaovia tana idana. Migira niqu mane sasanga migira sui goto na tinoni lokiloki ara soalakaau, mau tangoligtugua na susuligaqu taovia, me tangiloki goto bâ gaqu rongo liusia tana idana.

³⁷ “Mi kalina ia, minau a Nebukadnesar au tsonikaea, mau pada mamavasia, mau soalokia, na Taovia Tsapakae ni Baragata. Me pipi sui na omea aia e naua e dou me goto, maia e dona ke molotsunâ aseï moa e ngaoa laka ke molokae segenina.”

5

Nina Kavomutsa a Belsasar

¹ Kalina a Belsasar e tsapakae i Babilon, maia e naua kesa na kavomutsa loki. Me soamaigira kesa na toga nina tinoni lokiloki kara mai sanga mutsa ma na inu uaeni koluana.

² Mi kalina ara inuïnu moa, maia Belsasar e moloketsa kara adimaigira na tseu ma na bilo ara aqosiginia na qolumila ma na siliva, igira aia a Nebukadnesar na tamana e laugira tana Vale Tabu i Jerusalem. A Belsasar e ngaoa laka aia migira nina tinoni lokiloki, ma na tauna, migira goto na savana lê, kara gini inu.

³ Mara adisagemai tsakugira na tseu ma na bilo qolumila, migira sui ara totu tana ara sanga inu uaeni i laoqira,

⁴ mara tsonikaegira niqira god ara aqosigini-gira na qolumila, ma na siliva, ma na tapalamila, ma na tapalalaka, ma na gai, ma na vatu.

⁵ Me tavongani laba kesa na limana tinoni, me tuturiga na mamare tana ponopono na valena na taovia tsapakae i tana e maka dou bâ na mararana na bulu iruiru. Ma na taovia tsapakae e morosi bâ na lima ia kalina e mamare.

⁶ Maia e gini matagu sosongo, me seko na rereina, me tuturiga na gariri.

⁷ Maia e gulaginigira nina mane basutidao, migira ara dona na tatada, migira ara dona na katevulagiana na omea e tau vati laba. Mi kalina igira ara sagemai, maia na taovia tsapakae e tsarivanigira, "Asei vidamui moa ti ke tango-mana na tsoko gadoviana na mamare iani me ke nusirongona vaniau, maia sauba kau sagelivania na polona tsitsibora na taovia tsapakae, ma na itai qolumila tana liona, me ke lia na tolunina i vavaqu inau."

⁸ Mara mai igira nina mane sauparovata na taovia tsapakae, me tagara goto sa vidaqira tangomana ke tsokoa na mamare se ke nusirongona vania na taovia tsapakae.

⁹ Mi tana maia Belsasar na taovia tsapakae e gini matagu loki goto bâ me seko sosongo na rereina, migira nina tinoni lokiloki ara tau goto dona nagua kara naua.

¹⁰ Ma na tinana na taovia tsapakae e rongomia na leleo loki e naua na taovia tsapakae kolugira

nina tinoni lokiloki tana voki na kavomutsa, maia e sage bâ i laona na voki ia, me tsaria, “! Ko mauri oka igoe taovia tsapakae! Ko laka na tamiana ke ngoli sosongoligo na omea o reia ma na gini moro kuluvesuvesu vaga ia.

¹¹ Ko rorongu. E totu kesa na mane i laona na veramu igoe aia e tamanina nina Tarunga na God Tabu i konina. Mi kalina e taovia tsapakae na tamamu, maia e reigadovia laka na mane iani e sasaga sosongo me dona na padagadovi omea, me tamanina na sasaga loki vaga nogo igira na god. Maia Nebukadnesar na tamamu e molokaea me lia gaqira ida igira sui ara dona na katevulagiana na omea e tau vati laba, migira ara basutidao, migira ara dona na tatada.

¹² Ma na mane ia e kesa segeni nomoa na sasagana, me sasaga sosongo tana nusirongona na bolebole, ma na kutsu gadovi lede, ma na votarongona na omea ara totu popoi. Me dou ti igoe taovia ko mologoko bâ vania a Daniel ke mai, aia na tamamu e soaginigotoa a Beltesasar, maia sauba ke tangomana na nusirongona vaniamu na goko e totu tana ponopono na vale.”

A Daniel e Nusirongona na Mamare

¹³ Mara adivanotsakua a Daniel i matana na taovia tsapakae, ma na taovia tsapakae e veisuâ, “?Laka a Daniel nogoria igoe, na Tsiu aia na tamaqu e aditsekago tania na Juda?

¹⁴ Minau au rongomia laka nina Tarunga na God Tabu e totuvigo, me laka aia e mararasia na tobamu mo sasaga loki, mo gini padagadovi omea levolevo.

15 Ara sagemai nogo igira niq̄u mane sauparovata, migira goto ara basutidao, gana kara tsokoa na mamare ia ma kara nusirongona vaniau, mara tau goto tangomana na nauana.

16 Minau au rongomia laka igoe nogo tangomana ko nusirongona na bolebole mo ko votarongona na omea ara totu popoi. Bâ, me ti vaga igoe ko tangomana na tsokovulagiana na mamare iani ma na nusivaniaqu na rongona, minau sauba kau sagelivanigo na polona tsitsibora na taovia tsapakae, ma kau moloa na itai qolumila tana liomu, mo ko lia na tolunina i vavaqu inau.”

17 Ma Daniel e gokovisu me tsaria, “Ko molo-lakagira vanigo segeni igira nimu vangalaka, se ko saugira vania ke kesa segeni. Minau sauba moa kau tsoko vanigo taovia na omea na lima ia e marea, ma kau nusirongona vanigo.

18 “Ko rorongo. Aia nogo na God Loki Tsapakae e molokaea a Nebukadnesar na tamamu me lia na taovia tsapakae susuliga sosongo, me tangiloki gana rongo.

19 E tangiloki manana gana rongo na tamamu te igira na tinoni pipi sui tana puku, ma na mamatana tinoni, ma na vatana na goko, ara matagunia mara gariri i matana. Mi kalina ti vaga aia e ngaoa ke labumatesia kesa, maia e naua; me ti vaga e ngaoa ke maurisia kesa, maia e naua. Me dona ke pada mamavasia se ke paluvangamana aseï moa aia e ngaoa.

20 Mi tana rongona aia e kaekae me tsatsarae sosongo, me bingi sekoligira nina tinoni, ti aia

God e adiligi tania nina sasana na totukae me puka lê gana tangirongo.

²¹ Mara tsialigia tania na saikolu na tinoni, ma na sasagana e lia vaga moa na sasagana na omea tuavati. Maia e totu kolugira na asi atsi, me gani buruburu vaga moa na buluka, me maturu bamai lê i tano, me tagara goto sa omea ke ausia tania na kolobu. Mi tana susuina moa ti aia e reigadovia laka na God Loki Tsapakae aia segeni moa e tagaovi kaputia na veraqira pipi sui na taovia tsapakae tana barangengo, me tangomana moa ke tusua na susuligana vania aseï moa aia e ngaoa ke tusuvania.

²² “Migoe na dalena segeni nogo aia, mo tau saikesa dona na molotsuna segenimu, atsa moa ti igoe o donagininogoa na omea sui girani.

²³ Igoe o ngaoa ko molokae segenimu mo ko tsogori tsunâ na Taovia ni baragata. Mo ketsaligira nimu maneaqo kara adimaigira ieni na tseu ma na bilo ara laugira tania nina Vale Tabu. Migoe, kolugira nimu tinoni lokiloki, ma na taumu, migira goto na taumu lê, amu gini inu uaeni, mamu tsonikaegira nimui god ara aqosiginigira na qolumila, na siliva, na tapalamila, na tapalalaka, na gai, ma na vatu, eo, igira ara tau tangomana kara moro se kara rorongongo, mara tau goto dona sa omea. Migoe o tau saikesa pada mamavasiasia God aia moa e susuliga na pedevaniamu laka ko mauri se ko mate, maia e tagaovigira goto pipi sui na omea igoe o naugira.

²⁴ Aia nogoria na rongona ti aia God e molo-maia na lima ia ke marea na tsaqina goko girani.

25 “Iani nogo e vaga na omea aia e marea: ‘Tsoko, tsoko, mamava, votâ.’

26 Miani e vaga na rongona na mamare iani: **tsoko**, God e tsoko manogatigira sui nogo na danina nimu aqo taovia tsapakae me suilavagininogo;

27 **mamava**, ara tovonogoa na mamavamu tana mani tovomamava, mara tsodovulagia laka o malamala lê;

28 **votâ**, God e votanogoa na veramu, me saua vanigira na Media ma na Persia.”

29 Mi kalina a Belsasar e rongomi vaganana, maia e ketsaligira nina maneaqo kara sagelivania a Daniel kesa na polona katsi tsitsibora, ma kara moloa kesa na itai qolumila tana liona. Me molokaea ke lia na tolunina i vavana nogo ia.

30 Mi tana bongi nogo ia, ara labumatesia a Belsasar na taovia tsapakae ni Babilonia;

31 ma Darius na mane ni Media, aia e ono sangavulu ruka nogo na ngalitupana, e tangolidatoa na aqo na taovia tsapakae.

6

Ara Tsonia a Daniel i Laona na Qou I Tana Ara Totu na Laeone

1 Aia Darius e padâ ke mologira kara kesa sangatu rukapatu na taovia tagao butona momoru kara tangoli aqo i laona na verana popono.

2 Maia e viligotoa a Daniel, me ruka goto na mane tavosi, gana na tagaoviana niqira aqo igira na taovia tagao butona momoru, me ke reitutugua kara totu dou sui nina omea tatamani na taovia tsapakae.

³ Me tau oka me laba maka laka a Daniel e aqo dou liusigira bâ na reitutugu aqo tavosi, migira sui goto na taovia tagao butona momoru. Mi tana rongona aia e aqo dou liuliu bâ ti na taovia tsapakae e padâ ke molovania ke reitutugua nina vera popono.

⁴ Mi tana, migira na reitutugu aqo tavosi ma na taovia tagao butona momoru ara tovoa laka kara tsodoa sa omea ke sasi i laona nina aqotagao a Daniel, mara tau goto tangomana na reiana, rongona a Daniel e gotolaka pipi nina sasaga me tau goto dona ke naua sa omea ke seko se ke peqo.

⁵ Migira ara tû mara vaigokovigi segeni mara tsaria, “E utu vanigita nogo ka tsodoa sa omea ke sasi i laona nina aqo a Daniel e tugua igita ka gini tatamanga gana, me dou moa ti ka lavea sa omea ke kalea nina lotu.”

⁶ Migira ara tû mara ba laba i konina na taovia tsapakae mara tsarivania, “!Ko mauri oka igoe a Darius nimami taovia tsapakae!

⁷ Igami sui ami reitutugua na aqona na veramu, igami nogo na mane reitutugu aqo, na taovia tagao butona momoru ma niqira sasanga, migira goto visana na tinoni lokiloki, igami ami tabenogoa laka ke dou nomoa ti vaga igoe ko vaturia kesa na ketsa mo ko turuvaginikakaia, laka i laona ke tolu sangavulu na dani ke tabu vania pipi sei moa ke nongia sa omea i konina sa god tavosi, se i konina sa mane tavosi, mi konimu segeni lelê moa igoe, taovia. Me ti vaga aseki ke kutsia na ketsa iani me ke nongia sa god tavosi kara tsonitsunâ tana qou i tana ara totu

na laeone.

⁸ Mi kalina ia, igoe taovia ko manalia na ketsa iani, mo ko mare soamu i konina gana na kakaisiginiana na gokona, ma niqira aqo na tinoni sui kara muria. Ma na vali iani niqira nogo igira na Media ma na Persia, me utu goto ke oli.”

⁹ Bâ, maia Darius na taovia tsapakae e maret-sunâ na soana tana ketsa ia.

¹⁰ Mi kalina a Daniel e rongomia laka na taovia tsapakae e mare soana nogo tana vali ia, maia e tû me visutugua i valena. Mi laona na valena segeni nogo ia, e totu kesa na voki tana vatabela i gotu, mi tana ara totu visana na ovaova gana na bisi ara arokalea bâ i Jerusalem. Mi tana, vaga aia e lavu nogo na nau sailaginiana, e tsuna tuturu i matana na ovaova na bisi me nonginongi vania God tolu na tagu i laona pipi dani.

¹¹ Mi kalina igira gana gala a Daniel ara reia aia e nonginongi vania God,

¹² migira sui ara alavano i konina na taovia tsapakae na tatamanga gana a Daniel. Mara tsaria, “Taovia, igoe o vaturinogoa kesa na ketsa laka i laona ke tolu sangavulu na dani ti vaga aseï moa ke nongia sa omea i konina sa god tavosi, se i konina sa mane tavosi, me ke tau i konimu segeni lelê moa igoe me sauba kara tsonitsunâ tana qou i tana ara totu na laeone.”

Ma na taovia tsapakae e tsaria, “Eo, e mana, aia na ketsa kakai, ma niqira vali igira na Media ma na Persia, me utu goto ke oli.”

¹³ Mi tana migira ara tsarivania na taovia tsapakae, “A Daniel, aia na mane na Tsiu ara

aditsekamaia talu tana Juda, e tau saikesa kukuni tanigo taovia, se ke muria na ketsa igoe o vaturinogoa. Maia e nonginongi babâ moa vania nina God segeni e tolu na tagu i laona pipi dani.”

¹⁴ Mi kalina na taovia tsapakae e rongomi vaganana ia, maia e gini melu loki sosongo, me tovokakaia na lave sautuna na maurisiana a Daniel. Me tovo babâ poi e sù na aso.

¹⁵ Mi muri migira na mane ara visumaitugua i konina na taovia tsapakae mara tsarivania, “Igoe taovia o donagininogoa laka tana niqira vali igira na Media ma na Persia, e tagara sa ketsa ke vaturia na taovia tsapakae e tangomana na oliana.”

¹⁶ Bâ, ma na taovia tsapakae e moloketsana kara tangolia a Daniel, ma kara tsonisagea i laona na qou i tana ara totu na laeone. Maia e tsarivania a Daniel, “Au nongia nimu God, aia nogo igoe o totukakai i konina mo aqo dou sosongo vania, ke laumaurisigo.”

¹⁷ Mara tsonisagea a Daniel tana qou ia, mara moloa kesa na vatu loki kapusia na mangana, ma na taovia tsapakae e bulutiginia nina bubuluti segeni, ma niqira bubuluti nina mane lokiloki, gana na mani tongovaniana aseï moa ti ke tovoa na laumaurisiana a Daniel.

¹⁸ Mi tana, ma na taovia tsapakae e visutugua i valena. Maia e tau mutsa, me sove kara mai sinagi i matana vaga ara lavu na nauana pipi tana bongi, me totu segenina tana bongi popono ia me tau goto maturu.

¹⁹ Mi tana matsaraka rovorovo na dani ngana ma na taovia tsapakae e tû me vano tsaku na

tsigoviana na qou ia.

²⁰ Mi kalina e ba tsau i tana, maia e pada sosongolia a Daniel, me soâ, “!A Daniel, igoe nina maneao na God mamauri! ?Laka aia na God igoe o totukakai i konina mo aqo dou sosongo vania e tangomana na laumaurisiamu tania na mangaqira na laeone?”

²¹ Maia Daniel e gokovisu me tsaria, “!Ke mauri oka na taovia tsapakae!

²² Niqû God nogo e molomaia kesa nina angelo ke gavusia na mangaqira na laeone rongona kara tau gatiginiau. Aia e nauvaganana ia rongona e donaginia laka inau au tau sisi, mau tau goto nauvanigo igoe taovia sa omea seko.”

²³ Me gini mage loki sosongo bâ na taovia tsapakae, me raigira kara raqakaea a Daniel tania na qou. Bâ, mara raqakaea a Daniel, mara reia laka e tau lele goto boka rongona aia e norukakaia God.

²⁴ Mi tana ma na taovia tsapakae e moloket-sana kara tangoligira igira ara keligana nogo a Daniel, ma kara tsonigira sui tana qou i tana ara totu na laeone, kolu tauqira ma daleqira. Mara tau vati tsuna laba moa i lao tana qou ia, migira na laeone ara laukaekaegira mara gati qorasia na suliqira.

²⁵ Mi muri ma Darius na taovia tsapakae e mamare vanigira na tinoni pipi tana puku, ma na mamatana tinoni, ma na vatana na goko, i laona na barangengo popono, me tsaria, “!Na rago ke totu i konimui sui!

²⁶ Inau au ketsaligamu igamu sui amu totu i laona na veraqu popono, laka nimui aqo kamu

matagunia ma kamu kukuni tania nina God a Daniel.

“Aia segeni moa na God mamauri, me sauba ke tagao saviliu na dani ma na dani. Ma na verana aia e utu saikesa kara toroutsania, ma na susuligana e utu goto ke sui.

²⁷ Aia moa e laumaurisigira na tinoni tania na mate, me naugira na omea ganataga ma na valatsatsa i baragata mi barangengo. Maia nogoria e laumaurisia a Daniel tania na mangaqira na laeone.”

²⁸ Tana tagu popono e taovia tsapakae a Darius, mi tana tagu popono goto a Sirus ni Persia e taovia tsapakae, aia Daniel e tinoni tangirongo sosongo.

A DANIEL E TSARI TUTUGUGIRA NINA BOLEBOLE (7:1-12:13)

7

A Daniel e Bolea Laka e Reitugira Vati na Omea Tuavati Atsi

¹ Tana kesanina ngalitupa kalina a Belsasar e taovia tsapakae i Babilon, minau a Daniel au matura kesa tana bongi mau bolebole. Minau au maretsunâ na bolebole ia, miani nogo na mamarena

² na omea au morosia tana bongi ia:

Na guguri e bisimai pipi moa tana nauna, me qali loki seko sosongo me karara sai na tasi.

³ Mara tu vati na omea tuavati loki ara tu tavongani datomai tania na maorodo, me pipi kesa tu vidaqira e rerei tavosi tania kesa.

⁴ Na kesanina e rerei vaga moa na laeone, me tamani ragona loki vaga na manuloki. Mi kalina au momoro moa, mau reia laka ara piuligigira na ragona, mara turuvaginikaea me gini tû na tuana mala tinoni, mara saovania na sasagana tinoni.

⁵ Ma na rukanina na omea tuavati atsi e rerei vaga moa na bea me gini tutû kaira na tuana i muri. Mi mangana e gagati tolu na qaqarona kesa na omea tuavati atsi, me tangi laba kesa na goko me tsarivania, “!Bâ, ko gani gamu sabo mo ko masu dou!”

⁶ Mi kalina au momoro bâ moa, me labamai kesa segeni goto na omea tuavati atsi. Aia e rerei vaga moa na kusi loki. Mi tana gotuna ara totu vati na ragona vaga moa na ragona manu, maia e tamani ara vati na lovana. Mara tusovania gana susuliga loki.

⁷ Mi kalina au momoro babâ moa, ma na vatinina omea tuavati atsi loki e labamai. Maia e susuliga sosongo, me seko sosongo na rereina, me mamataguniga loki. Ma na livona tapala loki e qoruginigira gana lamuta, mi muri maia e tso-gori velagira. Maia e tau saikesa atsa kolugira na omea tuavati atsi tavosi, me tamanina sangavulu na kakatsana.

⁸ Mi kalina inau au bubungutigira bâ na kakatsana gira, mau rei bâ goto kesa na kakatsana tetelo e datomai i levugaqira na tавosina, maia e vutiligigira tolu na kakatsana ara totu ida nogo i tana. Ma na kakatsa tetelo iani e tamani matana vaga moa na matana tinoni, ma na mangana e tsonia na goko kaekae sosongo.

A Daniel e Morosia Kesa Aia e Mauri Saviliu

⁹ Mi kalina au momoro moa, mau reigira ara vaturigira visana na sasana na totukae. Me mai kesa aia e mauri oka sosongo nogo, me ba totukae i kelana kesa vidaqira. Ma na polona e seremaka vaga moa na snou, ma na ivuna ara sere vaga na vauvau laka. Ma nina sasana na totukae ia e totu i tu kelaqira vati na uili iruiru,

¹⁰ ma na lapina lake ara viri rutsuligi tania. Ma na toga danga sosongo ara totu i tana mara aqovania, ma na mamau na tinoni ara tutû goto i matana. Me kesa e bâ me sangavigira na buka, mi tana e tuturiga na pede.

¹¹ Mi kalina inau au momoro moa, mau rongomia na kakatsana tetelo ia e gogoko kaekae moa me koesegenina sosongo. Mau momoro moa, mau reia ara labumatesia na vatinina omea tuavati atsi, mara tsonisagea na konina i laona na lake, ma na lake ia e ganisui.

¹² Mara adiligi vanigira gaqira susuliga igira na omea tuavati atsi tavosi, mara tamivanigira kara mauri babâ goto kesa moa tana tagu tetelo.

¹³ Mi tana bolebole inau au bolea tana bongi ia, au morosia kesa e rerei vaga na dalena tinoni me maimai tana parako. Me ba tû i matana aia e mauri saliu.

¹⁴ Me tû aia e mauri saliu, me tusuvania gana mana, ma gana loki, ma gana susuliga tangirongo taovia, rongona ti pipi sui na puku, ma na mamatana tinoni ma na vatana goko kara aqo vania. Ma gana susuliga sauba ke totu saviliu, ma nina tamani e utu goto ke sui.

Ara Votarongona Nina Bolebole A Daniel

15 Ma na omea au reigira tana bolebole ia ara molomatagu sosongo vaniau, me gini ponopala saikesa na tobaqu.

16 Mau tû, mau bâ i konina kesa vidaqira igira ara tutû nogo i tana, mau nongia ke vota vaniau na rongona na omea sui girani. Maia e tami, me votarongona vaniau vaga iani.

17 E tsaria, “Tugirani tu vati na omea tuavati atsi loki, na papadana laka sauba kara tu vati na vera susuliga kara tukae i laona na barangengo.

18 Migira nogo nina tinoni aia na God Loki Tsapakae sauba kara tamanina gaqira susuliga tangirongo taovia, ma kara tamanina baba moa na dani ma na dani.”

19 Mi muri minau au ngaoa kau rongomigo-toa visana na omea tana rongona na vatinina omea tuavati atsi loki, aia e tau rerei atsa kolugira na tавosina, me rerei mamataguniga sosongo me qarutsi sekoliginigira na lamuta na guguna tapalamila, me qoruginigira na livona tapalalaka, mi muri maia e tsogori velagira.

20 Mau ngaogotoa kau dona na rongoqira tugira sangavulu na kakatsana tana lovana, maia e kesa na tetelona e datomai i muri me pukaliginitugira tolu na kakatsana tavosi. Maia e tamani matana ma na mangana me goko kaekae sosongo, me rerei mamataguniga sosongo bâ liusigira sui na tавosina.

21 Mi kalina inau au momoro moa, mau reia na kakatsana tetelo ia e vailabugi kolugira nina tinoni God me tuliugira.

22 Mi tana aia e mauri saliu e mai me votapede tabana kolugira nina tinoni na God Loki

Tsapakae. Me mai tsau nogo na tagu i tana igira nina tinoni God kara tamanina gaqira susuliga tangirongo taovia.

²³ Miani nogo e vaga nina votarongona vaniaqu e naua: “Aia na vatinina omea tuavati atsi loki, aia na papadana na vatinina vera loki sauba ke totu i barangengo, maia sauba ke tavosi tanigira na vera loki tavosi sui. Aia sauba ke tsogori rapasia na barangengo popono, me ke konomisuia.

²⁴ Migira sangavulu na kakatsana, na papadana sauba kara sangavulu na taovia tsapakae kara tagaovi kaputia na vera loki ia. Mi muri me ke kesa segeni goto na taovia tsapakae ke labamai; maia sauba ke tavosi tanigira saikesa igira ara mai ida, me ke tuliusitugira tolu na taovia tsapakae tavosi.

²⁵ Aia sauba ke goko peâ na God Loki Tsapakae, me ke bingi sekoligira nina tinoni God. Me ke tovogotoa na oliana niqira ketsa na lotu ma niqira dani tabu, migira nina tinoni God sauba kara totu i vavana nina tagao aia i laona ke tolu na ngalitupa ma na turina.

²⁶ Mi muri ma God sauba ke soasaia na tinete i baragata, ma kara pedeginia, ma kara adiligi tania gana susuliga, ma kara toroutsani saikesalia.

²⁷ Ma kara sauvanigira nina tinoni segeni na God Loki Tsapakae kara tamanina gaqira susuliga ma gaqira tangirongo igira na vera loki sui i laona na barangengo. Me sauba kara tangolidato sailaginia na susuliga taovia tsapakae, migira sui na tagaovera tavosi tana

barangengo popono sauba kara aqo vanigira ma kara rongomangaqira.”

²⁸ Miani nogo na susuina na omea inau a Daniel au marea tana rongoaqira na bolebole gira. Mau matagu loki sosongo, me gini seko na kokoraqu, mau tau goto gini goko vania ke kesa.

8

A Daniel e Bolea Laka e Reikaira Na Sipi Mane ma na Naniqoti

¹ Tana tolunina ngalitupa e taovia tsapakae a Belsasar, inau au morosia kesa goto na omea tana bolebole.

² Mi tana bolebole iani inau au totu tana verabau ni Susa, aia ara bara poliginia na vatu, tana butona momoru ni Elam. Mau tutû i ligisana na Kô Ulai.

³ Mi tana i ligisana na kô nogo ia, inau au morosia kesa na sipi mane, aia e tamanina ruka na kakatsana katsi, me kesa ka vidaqira e katsi liuliu bâ me vaolu liusia na tavosina.

⁴ Mau reia na sipi mane ia kalina e molotsunâ na lovana, me ulo bamai na touginiaqira na kakatsana pipi sui moa na omea ke tsodoa i sautu. E ulo bâ tabana i tasi, mi vava, mi ata. Me tagara lelê goto sa omea tuavati tavosi tangomana ke utusia se ke tsogoligi tania na susuligana. E naua moa na omea aia segeni e padangaoa, me gini kaekae loki sosongo.

⁵ Mi kalina inau au totu babangataga lê, mau reia kesa na naniqoti e tavongani ulomai palamai tabana i tasi, me ulo tsaku sosongo me tau goto pelea na kao na perana tuana. Aia e

tamani kesa na kakatsana loki i ka levugaqira ruka na matana.

⁶ Me maimai kalea na sipi mane ia, aia inau au morosi idanogoa e tutû ligisana kô, me ulo baginia tana susuligana popono.

⁷ Minau au morosia kalina aia e baginia na sipi mane. E kore loki sosongo me tupi kakaia na kakatsana me kutsikaira sui. Ma na sipi mane ia e tau goto susuliga na tukapusiana. Ma na naniqoti e tsonitsunâ na sipi mane i lao me gini tete, me tagara goto ke kesa ke isutuguna.

⁸ Ma na naniqoti ia e koesegenina babâ moa, mi kalina e dato liuliu nogo na susuligana, me takutsi lê na kakatsana. Mi tana sasana na kakatsana ia ara tu dato vaolu ara tu vati na kakatsana loki, kesa e arokalea tabana i tasi, me kesa tabana i longa, me kesa tabana i vava, me kesa tabana i ata.

⁹ Mi konina kesa tu vidaqira vati na kakatsana e tavongani vasumai kesa na kakatsana tetelo, ma na susuligana aia e tavosa bâ tabana i ata, mi tabana i longa, me kalegotoa na Israel.

¹⁰ Maia e dato susuliga poi e ba tsau tana masaoka me tsoni pukaligira i lao visana na veitugu me tsogori rapasigira.

¹¹ Maia e tovogotoa laka ke vaitugurugi kolua God aia gaqira Taovia igira na mane vaumate ni baragata, me tongo vanigira na tinoni kara savori kodoputsa vania vaga nogo ara lavu na nauana pipi dani, me bâ me tangopekegotoa na Vale Tabu.

¹² Migira na tinoni ara totu matengana moa na nausasi babâ, maia nogoria na rongona ti aia e tangomana na tuliusiaqira na mane vaumate

ni baragata, ma na tongo vaniaqira na tinoni na savori kodoputsa vania God vaga ara lavu nogo na nauana pipi dani, ma na tsogori pukaliana na lotu mana. Me gini managana na kakatsa ia pipi sui tana omea e naua.

¹³ Mi muri, minau au rongomia kesa na angelo e veisuâ kesa goto na angelo tavosi, “?Sauba ke oka koegua sagata igira kara naua babâ moa na omea vaga aia e reigira tana bolebole? ?Me sauba ke oka koegua sagata ti na tinoni kara tuturiga tugua na savori kodoputsa vania God vaga nogo ara lavu na nauana pipi dani, ma kara mololea na nauana na sasi loki vaga ia? ? Me ke oka koegua sagata kara tsogori pukaligira babâ moa na mane vaumate ni baragata ma kara tangopekea na Vale Tabu?”

¹⁴ Minau au rongomia kesa segeni goto na angelo e gokovisu me tsaria, “Na omea iani sauba ke babâ moa vaga ia i laona ke 1,150 na dani, mi tana tagu popono ia e utu goto kara naua na savori-kodoputsa tana matsaraka se tana ngulavi. Mi muri moa ti sauba kara logovisutugua na Vale Tabu.”

Na Angelo Gabriel e Nusirongona

Na Bolebole Ia

¹⁵ Minau au totu matengana moa na tovoana na padagadoviana na rongona na omea au morosia tana bolebole ia, me tavongani mai tû i mataqu kesa e rerei vaga moa na mane.

¹⁶ Minau au rongomia kesa na goko e tangilaba i levugana na Kô Ulai me tsaria, “Igoe Gabriel, ko vuresi makali vania a Daniel na rongona na omea aia e reia.”

¹⁷ Maia Gabriel e mai me tû i ligisaqu, minau au gini matagu loki sosongo mau puka tsuna i lao tana kao.

Maia e tsarivaniau, “Dalena tinoni igoe, ko padagadovidoua na rongona na bolebole ia. Na omea o reia tana bolebole ia e kalea na omea sauba ke laba tana susuina na dani.”

¹⁸ Mi kalina aia e gogoko moa, minau au tavongani mateluvu lê. Maia e tangoliau me tatatuau,

¹⁹ me tsaria, “Inau au mai kau sauvulagi vanigo na omea sauba ke laba kalina ke sui na korena God tana susuina na dani.

²⁰ “Na sipi mane igoe o morosia e tamani ruka na kakatsana aia na papadana kaira na vera loki ni Media mi Persia.

²¹ Ma na naniqoti ia, aia na papadana na vera loki ni Gris, ma na kakatsana loki e tû ka gaqira levuga ruka na matana aia na papadana na kesanina taovia tsapakae tana vera ia.

²² Mi tugira tu vati na kakatsana ara tu dato kalina e takutsi na kesanina, aia na papadana laka sauba na vera loki ia ke tavota vati, ma kara tu lia vati na vera tavosi, me sauba kara tu tau moa susuliga vaga na kesanina vera loki.

²³ “Mi kalina ke varangi ke laba na taguna kara luvu sui na vera loki tugirani, migira na tinonina kara sasi loki liuliu bâ, mi tana ti sauba ke tû kesa na taovia tsapakae vanga tsatsarae seko sosongo me ke dona sosongo na valovalo.

²⁴ Maia goto sauba ke dato susuliga, me tau moa tana susuligana segeni. Ma na omea seko sui aia e padâ na nauana, sauba nomoa ke nau-gira. Maia sauba ke alomaia gaqira matemate

igira na tinoni tangirongo migira segeni goto nina tinoni God.

²⁵ Me rongona aia e dona sosongo na valo tinoni ti sauba nomoa ke tangomana pipi tana nina omeomea. Aia sauba ke gini kaekae sosongo tana rongona segeni, me ke tavongani tû me ke ba toroutsanigira danga na tinoni kalina aia e tau ida talu ke parovatavigira. Maia sauba ke tovogotoa ke tuliusia aia na Taovia Tsapakae Loki liuliu bâ liusigira na taovia tsapakae tavosi sui, maia segeni nogo sauba ke gini toroutsa popono, me tau tana susuligana sa tinoni mamauri.

²⁶ Ma na bolebole e kalea na savori kodoputsa tana ngulavi ma na matsaraka aia au vasini moa vuresi makalia vanigo na rongona sauba manana nomoa ke laba. Ma nimu ago ko tiapoia moa, rongona sauba ke oka sosongo nomoa ti ke labamai.”

²⁷ Mi kalina inau a Daniel, au rongomia na goko vaga ia, me gini ponopala sosongo tobaqu, me naua mau gini lobogu visana na dani. Mi muri mau tû, mau visutugua tana niqu ago aia na taovia tsapakae e molovaniau nogo, mau tovo kakaia laka kau padagadovia na bolebole ia, mau tau saikesa tangomana na padagadoviana.

9

A Daniel e Nonginongi Vanigira Nina Tinoni

¹ A Darius ni Media, aia na dalena a Serkses, e tagaovi kaputia na vera loki ni Babilonia.

² Mi tana kesanina ngalitupa nina aqotagao aia, minau a Daniel au totu matengana na tsokoana na papi tabu, mau papada moa na goko

aia na Taovia e tsarivania a Jeremia na propete, laka na Jerusalem ke totu toroutsa lê i laona ke vitu sangavulu na ngalitupa.

³ Minau au nonginongi kakai mau amiami vania na Taovia God, mau tsoni vitoaqu segeni, mau sagelia na polo baubau papadana na melu, mau totu tsuna i laona na tora.

⁴ Mau nonginongi kakai babâ moa vania na Taovia niqû God, mau koevulagivania niqira sasi niqû tinoni.

Mau tsaria, “Taovia God, igoe o loki liuliu bâ, migami ami pada mamavasigo. Igoe o manalia nimu tabana na vaitasogi o naunogoa kolugami, mo sauva nimu galuve vo oli vanigira igira ara galuvego mara naua na omea igoe o ketsaliginigira kara naua.

⁵ “Igami ami tinoni vanga nauseko, mami sasi sosongo nogo, mami naugira moa na omea e tau goto i matamu. Igami ami pea mangamu mami sove na nauana na omea e gotolaka i matamu vaga igoe o ketsaliginigami kami naua.

⁶ Migami ami sove goto na rongomiana na mangaqira na propete nimu maneaqo igira ara gini goko tana asamu igoe vanigira nimami taovia tsapakae, ma gamami tagao, migira na mumuamami, ma nimami puku popono.

⁷ Migoe, Taovia, o nau sailaginia moa na omea e goto, migami segenimami nogo ami alomai segenia gamami paluvangamâ, igami sui nimu tinoni ami totu tana Juda mi Jerusalem, migira sui goto na Israel ara totu saranga bamai i laoqira pipi sui na vera loki tavosi, rongona igami ami tau nogo totukakai i konimu igoe.

⁸ “Igira sui gamami taovia tsapakae, ma gamami tagao, migira goto na mumuamami, ara naua na omea paluvangamaga, mara gini sasi sosongo i matamu igoe Taovia.

⁹ Migoe o galuve sosongoligami nomoa mo padalegira nimami sasi, atsa moa ti igami ami piloligi nogo tanigo.

¹⁰ Taovia nimami God, igami ami tau saikesa rongomangamu kalina igoe o tsaria vanigami kami mauri murigira na ketsa ma na vali igoe nogo o saugira vanigami tana mangaqira na propete igira nimu maneaqo.

¹¹ Igami sui lakalaka na tinoni ni Israel ami kutsigira nogo nimu ketsa ma nimu vali, mami sove saikesa na rongomiana na omea igoe o tsaria. Igami ami sasi sosongo manana i matamu, mami raqamai segenia i konimami na vealagi vaga ara maregira nogo tana nina papi na Ketsa a Moses nimu maneaqo.

¹² Migoe o manalinogoa na omea o tsaria laka ko naua vanigami me vanigira goto igira gamami tagao. Mo kede kakaia na verabau ni Jerusalem liusigira bâ na verabau sui i laona na barangengo,

¹³ mo kedeginigami pipi sui na kede ara marenogoa tana nina papi na Ketsa a Moses. Me atsa goto moa kalina ia, Taovia nimami God, migami ami tau saikesa tovoa laka kami totu dou i matamu ma kami piloligi tanigira nimami sasi, ma kami muridoua nimu sautu mana.

¹⁴ Migoe, Taovia nimami God, o vangaraunogoa na kedeamami. Eo, mi kalina ia igoe o nau suinogoa, rongona igoe o dona na nau

sailaginiana na omea e dou me goto, migami moa ami sove na rongomangamu.

¹⁵ “Taovia nimami God, igoe o sauvulagia na susuligamu kalina o adi rutsumigami nimu tinoni tania na Ejipt, me gini tangiloki na rongona na susuligamu tsaumai nogo i dani eni. Migami ami sasi manana nomoa, mami naua moa na omea e tau goto i matamu.

¹⁶ Igoe nogo o isutugumami i sau, bâ, mi kalina ia ko laka kiki moa na kore babâ vaniana na Jerusalem. Aia nimu verabau segeni nogo igoe, ma nimu vungavunga tabu. Igira sui lakalaka na tinoni ara totu tana vera loki polipoligami ara reipeâ na Jerusalem, mara peagami goto igami nimu tinoni, rongona ara danga sosongo na sasi ami naua igami, migira goto na mumuamami.

¹⁷ Kiki God, ko rongomia niqû nonginongi mo ko tabedoua na omea au nongia i konimu. Ko arago visutugua nimu Vale Tabu, aia ara toroutsaninogoa, rongona kara donaginia igira na tinoni sui laka igoe segeni moa na God manana.

¹⁸ Taovia God, ko rongomigami mo ko morosigami kiki, mo ko reia nimami rota igami, ma nina rota nimu verabau ara tamavuginia na asamu. Igami ami norugo rongona igoe moa o dona sosongo na galuve, me tau tana rongona laka igami ami naua sa omea ke goto.

¹⁹ !Taovia ko rongomigami! !Taovia ko padalegira nimami sasi! !Taovia ko rongomi vatavigami mo ko mai sangagami! Ko laka goto na kisâ, rongona kara donaginia igira na tinoni sui laka igoe segeni moa na God manana. !Ko padatugua

laka na verabau iani migira na tinoni i laona ara nimu tamani nogo igoe!”

*Na Angelo Gabriel e Nusirongona
Na Omea na Propete e Katemaia*

²⁰ Minau au nonginongi babâ moa, mau koevulagigira niqû sasi segeni, ma niqira sasi goto igira niqû tinoni ni Israel, mau amiami gokona vania na Taovia niqû God laka ke arago visutugua nina Vale Tabu.

²¹ Mi kalina au nonginongi moa, ma na angelo Gabriel, aia au reinogoa tana kesanina bolebole, e lovo tsunamai i tana au tototu. Mi tana tagu ia na tagu nogo na savori kodoputsa na ngulavi.

²² Maia e tsarivaniau, “A Daniel igoe, inau au mai ieni gana kau gini sangago na pada-gadoviana na omea na propete Jeremia e kate idanogoa.

²³ God e galuve sosongoligo, mi kalina o tuturiga moa igoe na amigokona vaniana God, maia e rongominogoa nimu nonginongi, minau au mai kau tsarivulagivanigo na omea aia e tsaria. Mi kalina ia nimu aqo ko rorongovata dou kalina inau kau vuresi makalivanigo na omea o tsokoa tana Papi Tabu.

²⁴ “God e titinogoa laka e kau goto ke vitu kalina vitu sangavulu na ngalitupa ti aia ke maurisigira nimu tinoni igoe ma nimu vera tabu, ma kara totu tanusi tania niqira sasi ma niqira nauseko. Sauba God ke padalegira niqira sasi, me ke turuvagini kakaia na pedegoto, me ke balo visutugua na Vale Tabu. Mi tana nauvaganana nogo ia ti God sauba ke manaliginia na omea o

morosia tana bolebole ma na omea na propete e kate idanogoa.

²⁵ Ko rorongou dou gana ko padagadovia na omea iani: Tuteuriga tana tagu aia e moloketsana kara logo visutugua na verabau ni Jerusalem, me poi ke tsau kalina ke labamai kesa na tagao laka aia God e vilinogoa, sauba ke putsu ke vitu kalina vitu sangavulu na ngalitupa. Sauba kara logo visutugua na verabau ni Jerusalem kolu sautuna ma na baravatuna kakai, maia sauba ke tu tugua i laona ke vitu kalina ono sangavulu ruka na ngalitupa, ma na tagu popono ia sauba ke lia na tagu na rota.

²⁶ Mi tana susuina na tagu ia me sauba kara labumatesi lea aia na tagao laka God e vilinogoa. Me sauba kara alamai igira nina mane vaumate kesa na taovia tsapakae susuliga, ma kara toroutsanigotoa na verabau iani ma na Vale Tabu. Na vailabu ma na toroutsu iani sauba kara naua ke vaga moa kalina na obo loki e tatari me adivotugira na omea sui. Me ke babâ moa poi ke tsau tana susuina dani vaga God e pedenogoa.

²⁷ Mi laona ke vitu na ngalitupa sauba na taovia tsapakae ia ke naua na tabesai kalavata kolugira danga na tinoni, mi kalina ke putsu nogo na turina moa na tagu ia, maia sauba ke suilavaginia na kodoputsa ma na savori-sausau igira na tinoni ara nauvania God. Me sauba ke turuvagini kaea na Omea Seko Loki Liuliu Bâ i kelana tsotsodo na Vale Tabu, me ke totu saviliu i tana, poitsau kalina aia e turuvagini kaea ke tsodoa na mate vaga God e vangarau vaninogoa.”

10

Na Omea e Morosia a Daniel Liligina na Kô Tigris

¹ Tana tolunina ngalitupa a Sirus e taovia tsapakae tana Persia, ma God e goko vania a Daniel, aia ara soaginigotoa a Beltesasar. Ma na goko ia e mana saikesa, me kakai sosongo nomoa na padagadoviana. E kalea kesa na vailabu seko sosongo sauba ke laba. Ma God e vota makali vania na rongona tana bolebole.

² Mi tana tagu nogo ia, minau au totu moa tana melu loki sosongo mau tangitangi i laona e tolu na uiki.

³ Au tau saikesa goto gania sa mutsa dou se na velesina sa omea tuavati, mau tau goto inuvia sa uaeni, se kau tsipadoua na ivuqu, poi kalina ara putsu tolu na uiki popono.

⁴ Mi tana rukapatu vatinina dani i laona na kesanina vula tana ngalitupa nogo ia minau au tutû moa i liligina na Kô loki Tigris.

⁵ Mau morodato bâ mau reia kesa na tinoni e sagelia na polo vovosi laka me gini sori polona na itai qolumila laka.

⁶ Ma na konina e angaanga vaga moa na vatu angaanga loki matena. Ma na ngorana e maka vaga moa na kirapina na angaanga, ma na matana e iru vaga moa na lapina lake. Ma na limana ma na tuana ara angaanga vaga moa kalina ara kotsa maledoua na tapalamila, ma na tatangina na liona e vaga moa na maququna kesa na alaala loki sosongo.

⁷ Minau segeniqu moa au morosia na tinoni ia. Migira na mane ara totu koluaui i tana ara tau

goto morosia sa omea. Ara rorong moa mara gini matagu loki, mara viri tsogo, mara ba taopoi.

⁸ Minau au tototu segeniqu moa i tana mau momorosia moa na omea ganataga iani. Mau tau nogo susuliga, me oli saikesa na rerei qu me tau goto tangomana sa tinoni ke reigadoviau.

⁹ Mi kalina tsotsodo au rongomia na tatangina na liona na tinoni ia, minau au tavongani mateluvu mau puka tsuna tana kao mau tsaro kovoragi.

¹⁰ Mi tana me kesa na limana tinoni e tangoliau me raqakaeau mau gini tû moa na limaqu ma na tuturuqu. Minau au matagu moa mau gagariri.

¹¹ Ma na angelo e tsarivaniau, “A Daniel, aia God e galuve sosongoligo. Mi kalina ia ko tû mo ko rongomidoua na omea inau kau tsaria. God nogo e molomaiau kau laba i konimu.” Mi kalina na angelo e goko sui vaga ia, minau au tû goto, mau gagariri moa.

¹² Mi muri maia e tsaria, “A Daniel igoe, ko laka na matagu. God e rongomigira nimu nonginongi tuturiga tana ksanina dani igoe o padâ ko molotsuna segenimu gana ko gini padagadovia na omea God e kilia. Inau au gini mai kau tuguvisua nimu nonginongi.

¹³ Aia na angelo vangatao e vangataoa na verana na taovia tsapakae ni Persia e utusiau inau i laona e rukapatu kesa na dani. Mi muri maia Mikael kesa gaqira taovia loki igira na angelo, e mai me sangaau, rongona au totu segeniqu i Persia.

¹⁴ Minau au gini mai rongona kau tsarivulagia vanigo mo ko gini donaginia na omea sauba ke

laba vanigira nimu tinoni tana tagu ke mai.”

¹⁵ Mi kalina aia e tsarivaganana ia, minau au moro tsuna tana kao mau tau saikesa goto tsaria sa omea.

¹⁶ Mi tana, ma na angelo aia e rerei vaga moa kesa tinoni, e tatakatsinia na limana me pelemaiginia na tutubena mangaqu. Minau au tsarivania, “Taovia, na moro iani e naua mau gini matagu sosongo, me utu goto kau kuti na gagariri.

¹⁷ Inau au vaga saikesa moa kesa na tseka e tutû i matana gana taovia. ?Me ke koegua ti kau tangomana na goko vaniamu? E tagara goto sa susuligaqu se sa magomago ke totuvisu i koniqu.”

¹⁸ Maia e tangoliau tugua, mi tana me visu-tugua na susuligaqu.

¹⁹ Me tsarivaniau, “God e galuve sosongoligo igoe, bâ, me vaga ia migoe ko laka goto na tamivaniana sa omea ke molo boe se ke molo matagu vanigo.”

Mi kalina aia e tsarivaganana ia, minau au vatsangia laka au susuliga bâ goto, mau tû mau tsaria, “Taovia, ko tsarivaniau moa na omea o ngaoa na tsariana. Igoe nogo o naua mau gini susuliga visutugua.”

²⁰⁻²¹ Ma na angelo e tsaria, “?Laka igoe o donaginia na rongona gua au gini mai i konimu? Gana nogo kau katevulagi vanigo na omea ara marea tana Papi na Goko Mana. Me utu kau totu oka kolugo ieni, rongona niqu aqo nomoa kau visu tsaku tugua i Persia ma kau ba vailabu kolua na angelo vangatao ni tana. Mi murina ia, ma na

angelo vangatao ni Gris sauba goto ke labamai. Me tagara ke kesa ke sangaau inau, maia lelé moa a Mikael nina angelo vangatao ni Israel.”

11

¹ Na Angelo Gabriel e goko babâ me tsaria, “Nina aqo nogo a Mikael ke sangaau me ke isutuguqu.

² Ma na omea inau sauba kau tsarivanigo kalina ia e mana saikesa.”

Ara Vailabugi Igira na Ejipt

Ma na Siria

Miani nogo e vaga na omea na angelo ia e tsarivania a Daniel, “Sauba kara tu tolu goto na taovia tsapakae kara tu tagaovia na Persia, mi muri me sauba ke mai goto na vatinina, maia sauba ke tamani omea danga sosongo liusigira bâ igira sui na taovia tsapakae tavosi. Mi kalina aia ke pabogotoa na susuligana ma nina omea tatamani, maia sauba ke tû me ke tsaikore vania na Gris me ke ngaoa na vailabugi koluana.

³ “Mi muri me ke labamai goto kesa na taovia tsapakae susuliga sosongo. Maia sauba ke tagaovi kaputia kesa na butona momoru loki sosongo, me ke naua na omea gua moa aia e padangaoa.

⁴ Mi kalina ke pabogotoa na susuligana aia, me sauba na verana ke tavota vati, migira na dalena segeni nogo aia e utu goto kara tangolidatoa na aqo na taovia tsapakae. Sauba moa igira na tinoni tavosi kara tangolia na aqotagao, me utu moa kara tamanina na susuliga vaga aia e tamanina.

⁵ “Maia na taovia tsapakae ni Ejipt sauba ke susuliga manana nomoa. Me kesa vidaqira nina tinoni lokiloki segeni nogo sauba ke susuliga liusia bâ aia, me ke tû me ke tagaovia kesa na vera loki goto bâ.

⁶ Mi murina visana na ngalitupa ma na taovia tsapakae ni Ejipt sauba ke naua kesa na vai-tangoligi kolua na taovia tsapakae ni Siria, me ke sauania na dalena daki ke taugâ. Ma na vai-tangoligi ia sauba ke tau moa totu oka, ma na daki ia kolua na dalena ma na tauna, migira sui goto nina tinoni aqo ara dulikolua, sauba kara matesigira sui lakalaka.

⁷ Me ke tau oka i muri, me sauba ke kesa na kamana segeni nogo na daki ia ke lia na taovia tsapakae tana Ejipt. Maia sauba ke baginigira nina alaala na mane vaumate na taovia tsapakae ni Siria, me ke sage bâ i laona na veraqira ara bara poliginia na vatu, me ke tuliugira.

⁸ Maia sauba ke kalagai visugira tugua i Ejipt na nunuqira igira niqira god, kolugira goto pipi sui na omea ara aqosiginia na qolumila ma na siliva ara balo vanigira nogo na god peropero girani. Mi laona ke visana na ngalitupa sauba ke tagara goto na vailabu, me ke totu moa na rago.

⁹ Mi muri, ma na taovia tsapakae ni Siria sauba ke ba bokia na Ejipt, maia sauba ke tau tangomana me ke visu lê tugua i verana segeni.

¹⁰ “Migira na dalena na taovia tsapakae ni Siria sauba kara soasaigira na alaala loki na mane vaumate ma kara vangaraua na vailabu. Me kesa vidaqira na dalena na taovia tsapakae sauba ke raqâ na alaala loki na mane vaumate gira, me ke

ba tsaku sosongo na toroutsaniaqira niqira vale kakai igira na mane vaumate ni Ejipt vaga moa na tatarina na kô tana obo loki.

¹¹ Me sauba ke gini kore loki sosongo na taovia tsapakae ni Ejipt, me ke tû me ke ba vailabugi kolua na taovia tsapakae ni Siria, me ke tangoligira nina alaala loki na mane vaumate.

¹² Maia sauba ke gini kaekae loki sosongo rongona e managana, me gini labumatesigira danga sosongo na mane vaumate, me sauba e utu nomoa ke mana baba moa gana.

¹³ “Ma na taovia tsapakae ni Siria sauba ke visutugua i verana, me ke soasaia kesa goto na alaala loki na mane vaumate kara danga liusia bâ tana idana. Mi murina ke visana na ngalitupa maia sauba ke visumai na baginiana tugua na Ejipt kolua na alaala loki na mane vaumate kolugira danga niqira sagore na vailabu dou bâ.

¹⁴ Mi tana tagu ia, me sauba kara danga na tinoni kara sove tania na taovia tsapakae ni Ejipt. Ma kara visana na mane vanga tangopeke ni veramu segeni nogo igoe a Daniel, kara rongomia kesa na goko vaga moa ti ara bolebole. Migira goto sauba kara tovoa na baginiana na taovia tsapakae ni Ejipt, rongona kara manaliginia na omea ara rongomia tana bolebole, me sauba nomoa kara tau tangomana.

¹⁵ Mi tana me sauba ke tû na taovia tsapakae ni Siria kolugira nina mane vaumate ma kara ba tupolia kesa na verabau ni Ejipt ara bara poliginia na vatu ma kara tangolia. Me sauba ke utu gana vanigira nomoa na mane vaumate ni Ejipt kara vailabu visu babâ, me atsa moa igira

niqira mane vaumate susuliga bâ, migira goto kara tau nogo susuliga.

¹⁶ Maia na taovia tsapakae ni Siria sauba ke naua moa na omea vaga nogo aia e kilia, me tagara goto ke kesa ke tangomana na utusiana. Aia sauba ke tangolia niqira kao dou sosongo God e saunogoa vanigira nina tinoni, me ke sekoligira popono na omea sui i laona.

¹⁷ “Mi muri, ma na taovia tsapakae ni Siria sauba ke vangaraua na baginiana na taovia tsapakae ni Ejipt kolua nina alaala popono na mane vaumate. Me sauba ke nautalua kesa na vaitangoligi koluana na taovia tsapakae ni Ejipt, me ke tusovania na dalena daki ke taugâ, gana ke gini tangomana na toroutsaniana na vera, me utu moa ke gini managana.

¹⁸ Mi muri, maia sauba ke tû me ke baginigira na vera loki sui ara totu liligina tasi me ke tangoligira danga na vidaqira. Me sauba ke tû kesa na ida tavosi me ke tulusia na taovia tsapakae ni Siria me ke suilavaginia nina kaekae, maia ke gini vangamâ loki sosongo.

¹⁹ Maia na taovia tsapakae ni Siria sauba ke pilo visutugua i verana tana nina valekakai ara bara poliginia na vatu, me sauba ke tubulagi me ke puka ma kara tau goto reilakana.

²⁰ “Mi murina ia, me sauba ke tû kesa segeni goto na taovia tsapakae, maia sauba ke moloa kesa nina mane aditakesi ke liuvi poponoa na kao i tana God e saunogoa vanigira nina tinoni ke gini pabogotoa nina omea tatamani. Me ke tau oka i muri, me sauba kara labumatesigotoa

na taovia tsapakae ia, ma kara tau moa nau malemalea, se tana vailabu.

Na Taovia Tsapakae Seko ni Siria

²¹ “Ma na mane ke tugua ia sauba ke mane seko sosongo, me ke tau talumai tana vungu taovia tsapakae. Sauba moa ke tavongani tû, mi tana nina goko valovalo ke sugutia na sasana na taovia tsapakae.

²² Masei moa ti ke tovoa na utusiana, me sauba kara matesi ligia, atsa moa ti aia nina Mane Tabu Loki God.

²³ Maia sauba ke naugira danga na vekesai peropero kolugira na puku tavosi, gana moa ke gini dato susuliga babâ, atsa moa ti e tetelo lê na puku aia e tagaovia.

²⁴ Maia sauba ke ba boki novotia kesa na butona momoru ara totu danga sosongo na omea i laona, me ke naugira danga na omea ara tau goto dona na nauana igira na mumuana i sau. Mi muri maia sauba ke tuvari votagira na omea sui aia e laugira tana vailabu vanigira igira ara tsarimurina. Maia sauba ke vorogokona goto na baginiaqira na vera tamani baravatuna, me ke kurikuri lê vaninogoa nina tagu na nauana.

²⁵ “Ma na taovia tsapakae ni Siria sauba ke tau goto matagu na raqaana kesa na alaala loki na mane vaumate ma na baginiana na taovia tsapakae ni Ejipt. Maia na taovia tsapakae ni Ejipt sauba ke vangaraua na gini tangotugu kesa na alaala loki sosongo na mane vaumate susuliga. Me sauba kara tû visana ma kara perobulesia na taovia tsapakae ni Ejipt me ke gini utu vania ke managana.

²⁶ Igira nogo ara sanga mutsa tana nina bela na mutsa sauba kara peroa aia, migira na Siria kara takuvi rasavaginigira nina mane vaumate, ma kara mate lê danga sosongo na vidaqira.

²⁷ Mi muri, mi kaira na taovia tsapakae karani sauba kara ka totu sai ma kara ka mutsa ka gaqira i konina kesa moa na bela. Me ke seko moa i laona ka tobaqira, ma kara ka vaiperogi lê. Me tagara goto kara ka tau tangomana na adiana na omea ara ka gini goko, rongona e tau vati laba moa na taguna.

²⁸ Ma na taovia tsapakae ni Siria sauba ke visutugua i verana kolugira pipi sui na omea aia e laugira tana vailabu, me ke padakuti matena nogo ke veo saikesalia niqira lotu igira nina tinoni God. Maia sauba ke nau babâ moa na omea vaga nogo aia segeni e kilia, mi muri ti ke visutugua tana nina kao segeni.

²⁹ “Mi muri bâ, maia sauba ke ba bokitugua na Ejipt, me sauba ke tau vaga tana idana.

³⁰ Igira na Roma sauba kara liu votumai tana niqira vaka, ma kara utusia, maia sauba ke matagu lê.

“Mi tana ti aia sauba ke pilovisu tana toba momosa loki me ke tovoa na veoana niqira lotu igira nina tinoni God. Maia sauba ke muria niqira totogoko igira visana na Tsiu ara mololenogoa niqira lotu.

³¹ Ma kara visana nina mane vaumate ia sauba kara tangopekea na Vale Tabu, ma kara tongovanigira na tinoni na savori kodoputsa vania God vaga nogo ara lavu na nauana pipi

dani, ma kara turuvagini kaea na nununa na Omea Seko Loki Liulu Bâ i kelana na Vale Tabu.

³² Ma na taovia tsapakae ia sauba ke valogira na Tsiu igira ara mololenogoa na lotu, ma kara sanga totu tabana i konina aia. Migira ara totukakai moa i konina God, sauba kara tangotugu.

³³ Migira na mane sasaga loki tana Israel sauba kara sasangira rago na tinoni gana kara gini dona na padagadovi omea. Me ke visana vidaqira sauba kara matesigira tana vailabu, se kara kodogira, se kara laua niqira omea ma kara aditsekagira. Ma na omea vaga ia e utu goto ke laba oka.

³⁴ Mi kalina ke babâ moa na vailabu mate vaga ia, me sauba kara mai visana tinoni ma kara sangagira nina tinoni God atsa moa ti na dangana vidaqira kara pada segeniqira moa te ara mai sanga.

³⁵ Eo, sauba kara matesigira nomoa visana vidaqira na mane sasaga loki, mi tana nauvananana nogo ia, ti igira na tinoni kara gini totu male tugua i matana God. Ma na omea vaga iani sauba ke babâ saviliu poi ke tsau tana susuina na dani, aia nogo na tagu God e titinogoa.

³⁶ “Ma na taovia tsapakae ni Siria sauba ke naua moa na omea vaga aia ke kilia. Maia sauba ke gini goko kaekae laka aia e loki liusigira bâ pipi sui na god, me ke tsonigira danga na goko seko kalea na God Loki Tsapakae. Maia sauba ke tangomana na nauana moa na omea iani poi ke tsau tana tagu kalina God ke kedea. Me sauba God ke naua nomoa na omea vaga saikesa aia e

pada segenina nogo ke naua.

³⁷ Ma na taovia tsapakae ia sauba ke peagira moa niqira god igira na mumuana, maia goto na god igira na daki ara reingao sosongolia. Eo, sauba ke peagira saikesa pipi sui lakalaka na god, rongona e padâ laka aia nogo e loki liusigira sui.

³⁸ Sauba ke kukuni tania moa na god aia e dona ke vangataogira na vera ara bara poliginia na vatu. Me ke savoria na qolumila, ma na siliva, ma na vatu angaanga, migira goto visana na vangalaka loki matena vania kesa na god igira na mumuana ara tau saikesa samasama vania i sau.

³⁹ Mi kalina aia ke ngaoa na baginiana kesa na vera ara bara poliginia na vatu, maia sauba ke nongia niqira god peropero igira na tinoni ni veratavosi kara mai sangâ. Maia sauba ke tû, me ke molokaegira igira ara tabea vaga niqira taovia tsapakae, me ke tamivanigira kara sangâ tana aqotagao, me ke sauvanigira na kao ngiti vovoliqira.

⁴⁰ “Mi kalina ke mai varangi nogo na susuina na tagu, ma na taovia tsapakae ni Ejipt ke baginia na taovia tsapakae ni Siria. Ma na taovia tsapakae ni Siria sauba ke labuvisu tugua ginia na susuligana popono, me ke gini aqo na terê, ma na ose, me danga goto na vaka. Sauba ke bokigira danga na vera loki vaga moa na tatarina na kô tana obo loki.

⁴¹ Maia sauba ke bokigotoa na Israel, aia na kao dou sosongo God e saunogoa vanigira nina tinoni, me ke labumatesigira na toga ma na toga na tinoni, mitugira moa na vera loki ni Edom,

mi Moab, ma na turina na Amon sauba kara savilaginia.

⁴² Me atsa moa goto na Ejipt, me utu goto ke gaea kalina aia ke ba bokigira na vera loki sui girani.

⁴³ Maia sauba ke aditamanina niqira omea tatamani loki matena igira na Ejipt ara aqosiginia na qolumila ma na siliva, me visana tavosi goto niqira omea loki matena. Maia sauba ke tangoligotoa na Libia ma na Sudan.

⁴⁴ Mi muri me sauba ke labamai kesa na turupatu talu tabana i longa mi vava me ke molo matagu vania. Me sauba ke gini momosa loki tobana me ke tû me ke ba naua na vailabu susuliga bâ, me ke gini matesigira kara danga goto bâ na tinoni.

⁴⁵ Sauba ke vaturikaegira nina valepolo loki na taovia tsapakae tana ka gaqira levuga na tasi ma na vungavunga i tana e tukae na Vale Tabu. Mi tana nogo sauba aia ke mate lê, me ke tagara goto ke kesa ke sangâ.

12

Na Omea Kara Laba Tana Susuina na Tagu

¹ “Mi tana tagu vaga ia, me sauba ke labamai a Mikael na angelo taovia, aia e vangataogira nimu tinoni. Mi tana sauba ke laba na tagu na rota loki seko sosongo, liusigira na tagu seko sui ara laba nogo tû kalina e botsa na barangengo. Mi kalina ke laba na tagu seko vaga ia, migira sui nimu tinoni segeni igoe, igira ara maretsunanogoa na

soaqira i laona nina papi God, sauba kara mauri tania na rota loki ia.

² Ma na dangana na vidaqira igira ara mate nogo sauba kara maurivisutugua: me ke visana sauba kara gini mage na sage tana mauri saliu, me ke visana sauba ke paluvangamaqira na totu tana vangama saliu.

³ Migira na tinoni ara tagao sasaga, sauba kara maka vaga na mararana na masaoka. Migira ara sasaniginigira na toga na nauana na omea e goto me dou, sauba kara mokemoke vaga na veitugu i gotu na dani ma na dani.

⁴ “Mi kalina ia igoe a Daniel, ko vongoa na papi ia, mo ko bulu kakai doua poi ke tsau tana susuina na barangengo. Me ke tû kalina ia me ke bâ, me sauba kara danga na tinoni kara rota lê na tovoana na padagadoviana na omea vaga ia e laba.”

⁵ Mi muri minau au morosikaira ruka na mane ara ka tutû i liligina kesa na kô, me kesa e tû kesa tabana me kesa kesa tabana.

⁶ Me kesa ka vidaqira e veisua na angelo aia e tû tabana i longa, “?Sauba ke oka koegua ti kara sui na omea ganataga loki vaga girani?”

⁷ Ma na angelo ia e abedatokaira na limana tana masaoka, minau a Daniel au rongomia kalina aia e gini vatsa tana asana na God saliu me tsaria, “Na omea girani sauba kara laba i laona ke tolu na ngalitupa ma na turina. Mi kalina moa ke puka lê sui na susuligaqira nina tinoni God, ti na omea sui girani sauba kara sui lê goto.”

⁸ Minau au rongomiragoa na omea aia e tsaria, mau tau saikesa moa padagadovia na rongona.

Bâ, minau au tû mau veisuâ, “?Taovia, sauba kara sui koegua na omea girani?”

⁹ Maia e gokovisu me tsaria, “A Daniel, ko vano nogo kalina ia. Igoe o bulu kakainogoa na papi ia, me vali vanigotoa ke kesa ke sangavia, rongona na goko i laona niqira aqo nomoa kara totupopoi tsau kalina ke labamai na susuina na tagu.

¹⁰ Ma na rota seko loki ia sauba ke naua ma kara danga na tinoni kara olia niqira sasaga, ma kara totumale doutugua i matana God. Migira na tinoni vanga tsutsukibo sauba kara tau nomoa padagadovia ma kara tsutsukibo babâ moa. Migira lelê moa ara sasaga loki sauba kara padagadovia.

¹¹ “Me tuturiga tana tagu igira na gala ara tongo vanigira na tinoni ni Israel na savori kodoputsa vania God vaga ara lavunogoa na nauana pipi dani, mara turuvagini kaea na Omea Seko Loki Liuliu Bâ i laona na Vale Tabu, sauba kara putsi ke 1,290 na dani.

¹² !Kara mage igira ara totukakai konina God poi tsau kara putsi 1,335 na dani!

¹³ “Migoe a Daniel, nimu aqo ko totukakai konina God tsau tana susuina. Mi muri migoe sauba ko mate, mo ko maurivisitugua, mo ko adia na vovolina nimu aqo dou tana susuina na tagu.”

Ghari Bible

Ghari: Ghari Bible (Bible with Deuterocanon)

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ghari)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022
eb379363-fbdd-532b-81c1-eb5fe7aa36a9